

**Strategia de Dezvoltare social-economică
a comunei Sîngerei Noi
pentru anii 2021-2025**

Realizarea acestui document a fost posibilă datorită suportului generos din partea poporului American prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Conținutul acestui material ține de responsabilitatea Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică creat prin Dispoziția primarului nr. 80 din 12 octombrie 2020 și nu reflectă în mod necesar viziunea USAID sau a Guvernului Statelor Unite.

Cuprins

Lista de figuri	4
Lista de tabele.....	4
1. Introducere și rezumat executiv	4
1.1. Fișa de rezumat PSM	6
1.2. Contextul național și regional.....	6
1.3. Aprobarea consiliului local	6
2. Introducere în planificarea strategică.....	7
2.1. Dezvoltarea metodologiei de pregătire a planului strategică	7
2.2. Cadrul juridic și instituțional privind dezvoltarea comunitară.....	8
2.3. Informații generale despre comunitate.....	8
3. Profilul și analiza comunității	10
3.1. Caracteristici geografice și de mediu	10
3.2. Demografie.....	17
3.3. Servicii Sociale	23
3.4. Economia.....	27
3.5. Infrastructura	36
3.6. Buna guvernare și management.....	37
3.6.5 Analiza SWOT	41
4 Strategia de dezvoltare socio-economică	44
4.6 Viziunea comunității.....	44
4.7 Cadrul și direcțiile strategice.....	44

Lista de figuri

Figura 1. Structura Intravilanului localității Sîngereii Noi	Error! Bookmark not defined.
Figura 2. Numărul Tranzacțiilor pe piața funciară	Error! Bookmark not defined.
Figura 3. Suprafața terenurilor localității, ha	Error! Bookmark not defined.
Figura 4. Valoarea terenurilor pe piața funciară, mii MDL	Error! Bookmark not defined.
Figura 5. Numărul cetățenilor la începutul anului 2020	Error! Bookmark not defined.
Figura 6. Numărul populației active și inactive pe perioada 2015-2020, persoane	Error! Bookmark not defined.
Figura 7. Numărul persoanelor angajate formal și neformal în activitatea economică, persoane ..	Error! Bookmark not defined.
Figura 8. Persoane plecărilor peste hotare	Error! Bookmark not defined.
Figura 9. Dinamica plecărilor și sosirilor populației, persoane	Error! Bookmark not defined.
Figura 10. Numărul de persoane plecate peste hotare	Error! Bookmark not defined.
Figura 11. Repartizarea populației pe principalele tipuri de activități economice, persoane	Error! Bookmark not defined.
Figura 12. Structura terenurilor comunei, ha	Error! Bookmark not defined.
Figura 13. Fondul funciar al comunei, ha	Error! Bookmark not defined.

Lista de tabele

Tabel 1. Indicatori socio-economici c. Sîngereii Noi	Error! Bookmark not defined.
Tabel 2. Structura intravilanului localității, ha	Error! Bookmark not defined.
Tabel 3. Imobile și terenuri propuse pentru investiții	Error! Bookmark not defined.
Tabel 4. Proiecte derulate / în derulare, (pentru anii 2015 – 2020)	Error! Bookmark not defined.
Tabel 5. Piața funciară	Error! Bookmark not defined.
Tabel 6. Indicatori demografici ai populației	Error! Bookmark not defined.
Tabel 7. Numărul populației ocupate formal și neformal(la început de an)	Error! Bookmark not defined.

Tabel 8. Numărul șomerilor înregistrați (la evidența ANOFM)	Error! Bookmark not defined.
Tabel 9. Familii sărace(la începutul anului 2018)	Error! Bookmark not defined.
Tabel 10. Persoane cu dizabilități, 2020	Error! Bookmark not defined.
Tabel 11. Persoane în etate, 2020.....	Error! Bookmark not defined.
Tabel 12. Date privind instituțiile de învățământ preșcolar.....	Error! Bookmark not defined.
Tabel 13. Date privind învățământul primar și secundar	Error! Bookmark not defined.
Tabel 14. Condițiile sanitare și starea clădirii IMSP Centrul de sănătate Sîngereii Noi	Error! Bookmark not defined.
Tabel 15. Agenții economici după forma organizatorico-juridică	Error! Bookmark not defined.
Tabel 16. Cele mai mari întreprinderi din comuna Sîngereii Noi:	Error! Bookmark not defined.
Tabel 17. Cetățenii comunei Sîngereii Noi au identificat drept necesități următoarele tipuri de afaceri mici:	Error! Bookmark not defined.
Tabel 18. Potențialul agricol al Comunei Sîngereii Noi	Error! Bookmark not defined.
Tabelul 19. Agenții economici din domeniul comerțului.	Error! Bookmark not defined.
Tabel 20. Imobile și terenuri propuse pentru investiții	Error! Bookmark not defined.
Tabel 21. Potențialul comunității de a deschide noi afaceri mici.....	Error! Bookmark not defined.
Tabel 22. Zone de agrement	Error! Bookmark not defined.
Tabel 23. Piața imobiliară	Error! Bookmark not defined.
Tabel 24. Structura AAPL, 2020.....	Error! Bookmark not defined.
Tabel 25. Caracteristici ale administrației	Error! Bookmark not defined.
Tabel 26. Serviciile publice și atribuțiile lor	Error! Bookmark not defined.
Tabel 27. Veniturile bugetului local, mii lei	Error! Bookmark not defined.
Tabel 28. Structura cheltuielilor, executate în perioada 2017-2019 (mii lei)	Error! Bookmark not defined.
Tabel 30. Analiza SWOT	Error! Bookmark not defined.

1. Introducere și rezumat executiv

1.1. Fișa de rezumat PSM

Importanța cunoașterii cadrului de dezvoltare la nivelul unui teritoriu este esențială în condițiile propunerii unor măsuri adecvate care să sprijine o evoluție durabilă și sustenabilă din toate punctele de vedere. Documentul care vine în sprijinul acestei planificări este cunoscut sub numele de „Strategie de dezvoltare social - economică”. Astfel, Strategia de dezvoltare social - economică a comunei Sîngerei Noi pentru perioada 2020-2025, pornește de la analiza situației existente la nivelul municipiului în prezent, aceasta servind ca o fundamentare solidă a analizei SWOT. Prioritățile și direcțiile de dezvoltare în perioada 2021-2025 sunt un rezultat al potențialului ce poate fi valorificat la nivelul comunei, potențial ce poate fi cunoscut doar după o evaluare și corelare a tuturor punctelor slabe și oportunităților existente în prezent, elemente cuprinse în analiza SWOT.

Colectarea informațiilor și a datelor disponibile pentru analiza și evaluarea situației socio-economice actuale a fost realizată de reprezentanții AO "IREX" în cadrul Programului Comunitatea Mea și reprezentanții Primăriei comunei Sîngerei Noi și a presupus identificarea informațiilor statistice din surse „specifice” (situații furnizate de Primărie) și prin chestionarea cetățenilor comunei. Informațiile astfel obținute au fost centralizate și analizate prin utilizarea metodologiilor de analiză cantitativă; este important de menționat faptul că s-a urmărit analiza informațiilor statistice pentru un anumit interval, respectiv 2015-2020, pentru a putea identifica trendul evolutiv și a putea prezice astfel o evoluție orientativă a acestora în perioada 2021-2025.

1.2. Contextul național și regional

Strategia de Dezvoltare Social-economică este un document atotcuprinzător care are la bază documentele de programare locală (Strategia de dezvoltare Social-economică a Comunei Sîngerei Noi (2016-2020), Strategia de Dezvoltare a raionului Sîngerei (2012-2020)), regională (Strategia de dezvoltare regională Nord (2016-2020) și națională (Strategia națională de dezvoltare "Moldova 2030"), și internațională (Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030).

1.3. Aprobarea consiliului local

O importanță deosebită o reprezintă și înțelegerea politicilor aplicate la nivel comunitar, respectiv a oportunităților de finanțare planificate, astfel încât să existe o sinergie între planurile de dezvoltare ale comunei și viziunea comunitară de creștere durabilă, sustenabilă și inteligentă. Astfel, în cadrul Strategiei de dezvoltare a comunei 2021-2025 –se vor identifica prioritățile de dezvoltare și se vor stabili obiectivele specifice și domeniile prioritare de intervenție, ținându-se cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local. Un avantaj important conferit de existența unui astfel de document la nivelul comunei este reprezentat de faptul că strategia va justifica canalizarea eforturilor administrației publice către nevoile de dezvoltare identificate, asigurând astfel o utilizare mai eficientă a resurselor alocate la nivel local.

Strategia de dezvoltare social-economică a comunei Sîngerei Noi pentru anii 2021-2025 reprezintă astfel un instrument de politică publică care va descrie mijloacele planificate pentru a răspunde nevoilor teritoriului și nevoilor cetățenilor, urmărind creșterea calității vieții, precum și valorificarea și conservarea identității locale.

O importanță deosebită o reprezintă și înțelegerea politicilor aplicate la nivel comunitar, respectiv a oportunităților de finanțare planificate, astfel încât să existe o sinergie între planurile de dezvoltare ale comunei și viziunea comunitară de creștere durabilă, sustenabilă și inteligentă. Astfel, în cadrul Strategiei de dezvoltare a comunei 2021-2025 –se vor identifica prioritățile de dezvoltare și se vor stabili obiectivele specifice și domeniile prioritare de intervenție, ținându-se cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local. Un avantaj important conferit de existența unui astfel de document la nivelul comunei este reprezentat de faptul că strategia va justifica canalizarea eforturilor administrației publice către nevoile de dezvoltare identificate, asigurând astfel o utilizare mai eficientă a resurselor alocate la nivel local.

Strategia de dezvoltare social-economică a comunei Sîngerei Noi pentru anii 2021-2025 reprezintă astfel un instrument de politică publică care va descrie mijloacele planificate pentru a răspunde nevoilor teritoriului și nevoilor cetățenilor, urmărind creșterea calității vieții, precum și valorificarea și conservarea identității locale.

2. Introducere în planificarea strategică

2.1. Dezvoltarea metodologiei de pregătire a planului strategică

Metodologia de elaborare a prezentului document de programare presupune o „triangulare” a instrumentelor clasice metodologice, respectiv:

- a. Instrumente de colectare a datelor/informațiilor;
- b. Instrumente de analiză cantitativă;
- c. Instrumente de analiză calitativă.

Activitățile care au stat la baza elaborării profilului socio-economic sunt:

- colectarea datelor statistice privind dezvoltarea economică;
- colectarea datelor statistice privind demografia și situația socială;
- colectarea datelor statistice privind dezvoltarea teritorială și funciară;
- starea mediului ambiant;

Profilul socio-economic este structurat în 5 compartimente:

- Caracteristici geografice și de mediu;
- Demografie;
- Servicii sociale;

- Economie;
- Infrastructură;

Analiza situației existente se finalizează cu Analiza SWOT (puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări), realizate în cadrul mesei rotunde de participanți, fiind elaborată în baza profilului comunității.

Raportându-ne la instrumentele de analiză calitativă, influența acestora la nivelul conținutului documentului este deosebit de importantă întrucât aceasta este modalitatea de integrare a opiniei actorilor cheie relevanți pentru dezvoltarea viitoare a comunei. Astfel, au fost considerate atât rezultatele chestionarelor aplicate la nivelul unităților de învățământ de la nivelul comunei privind perspectiva viitoare de dezvoltare, cât și feed-back-ul și opiniile transmise de către actorii locali pentru versiunea anterioară a Planului Strategic de dezvoltare social-economică 2021-2025.

2.2. Cadrul juridic și instituțional privind dezvoltarea comunitară

Strategia de Dezvoltare Social-economică a comunei Sîngerei Noi pentru anii 2021 – 2025 reprezintă un document de planificare strategică integrată la nivel local, un mijloc esențial pentru factorii de decizie, părțile interesate și, nu în ultimul rând, pentru cetățeni, unde sunt identificate soluții pentru creșterea calității vieții prin asigurarea unui mediu sănătos pentru o dezvoltare durabilă pe termen mediu și lung în comunitate.

Aceasta a fost elaborată cu suportul de Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică (în continuare GLPS) constituit prin Dispoziția primarului comunei Sîngerei Noi nr.80 din 12.10.2020, cu asistența tehnică și metodologică din partea consultanților Business Consulting Institute, în cadrul Programului Comunitatea Mea implementat de IREX și finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Conținutul acestui material ține de responsabilitatea GLPS și nu reflectă în mod necesar viziunea USAID sau a Guvernului Statelor Unite.

2.3. Informații generale despre comunitate

Comuna Sîngerei Noi este situată în partea de sud-est la scară pe continent și în partea de nord a Republicii Moldova, la 135 km distanță de municipiul Chișinău, 16 km față de or. Bălți, 10 km –față de gara feroviară Alexăndreni. În partea de nord-est se mărginește cu satul Trifănești, în partea de sud- cu or. Sîngerei, în partea de est – cu satul Rădoaia, în partea de vest- cu satul Mîndreștii-Noi.

Conform datelor din anul 2018 populația după caracteristicile sociale constituie 5169 persoane, dintre care 2646 sunt de gen masculin și 2523 sunt de gen feminin.

Comuna Sîngerei Noi este constituită de 2 sate: Sîngerei Noi și Mărinești.

Satul Sîngerei Noi dispune o infrastructură compusă din 6 magazine, centru medical, două instituții preșcolare, 2 gimnazii, un liceu, un cămin cultural, 2 biblioteci, un oficiu de telecomunicații. În localitate sînt 483 de fîntîni, 32 km drumuri, 904 instalații de alimentare cu gaz lichefiat.

Satul Sîngerei Noi a fost fondat în 1921, ca rezultat a reformei agrare din 1918-1924 când mai multe familii de țărani și-au întemeiat gospodăriile pe loturile de împrăștiere. Noul sat a fost denumit după o altă localitate din apropiere - Sîngerei. În perioada interbelică satul era înregistrat în comuna Rădoaia (județul Bălți), aparținea de Tribunalul Bălți, judecătoria de ocol Pepeni, oficiul poștal și telegraful din Alexăndreni.

Localitatea Mărinești este înregistrată oficial în anul 1932.

Ramurile de bază ale economiei locale sînt: agricultura, industria materialelor de construcție, comerțul. În comuna Sîngerei Noi sînt înregistrați 28 agenți economici principali, dintre care 6 sunt producători de materiale de construcții, mobilier și a produselor de morărit, alți 14 se ocupă cu comerțul cu amînuntul și cu ridicata a diverselor tipuri de produse, 4 se ocupă cu cultivarea produselor agro-alimentare și alții 4 sunt prestatori de diverse tipuri de servicii.

Tabel 1. Indicatori socio-economici com. Sîngerei Noi

Indicatori socio-economici		2020
1	Total populație, inclusiv	5169
1.1.	• Copii de vîrstă (0-6 ani)	144
1.3	• Copii de vîrstă școlară	347
1.4	• Populație economic activă	2510
1.5	• Persoane în etate (pensionari)	1218
1.6	• Populație plecată (migranți)	289
2.	Număr de agenți economici	43
3	Număr de salariați, inclusiv	895
3.1	• Angajați total formal	695
3.2	• Angajați total neformal	200
4	Salariul mediu (estimativ)	2500 lei
5	Bugetul total executat (venituri) anul 2019	8 277.0 mii lei
5.1	• Venituri din bugetul de stat și bugetele locale de nivel 1, anul 2020	6 375.6 mii lei
6	Număr total de gospodării	1373
6.1	• gospodării conectate la apeduct	N/A
6.2	• gospodării conectate la canalizare	N/A
6.3	• gospodării conectate la rețeaua telefonică	1118
6.4	• gospodării comentate la rețeaua de gaz	930
6.5	• gospodării comentate la rețeaua electrică	1373
7	Lungimea drumurilor locale (total)	35
7.1	• drumuri de importanță locală	35

3. Profilul și analiza comunității

3.1. Caracteristici geografice și de mediu

3.1.1. Caracteristici fizico-geografice

Comuna Sîngerei Noi este situată în partea de sud-est la scară pe continent și în partea de nord a Republicii Moldova, la 135 km distanță de municipiul Chișinău, 16 km față de or. Bălți, 10 km –față de gara feroviară Alexăndreni. În partea de nord-est se mărginește cu satul Trifănești, în partea de sud- cu or. Sîngerei, în partea de est – cu satul Rădoaia, în partea de vest- cu satul Mîndreștii-Noi.

Conform datelor Biroului Național de Statistică la data de 01.01.2016 populația comunei constituie 5228 locuitori.

Comuna Sîngerei Noi este constituită de 2 sate: Sîngerei Noi și Mărinești

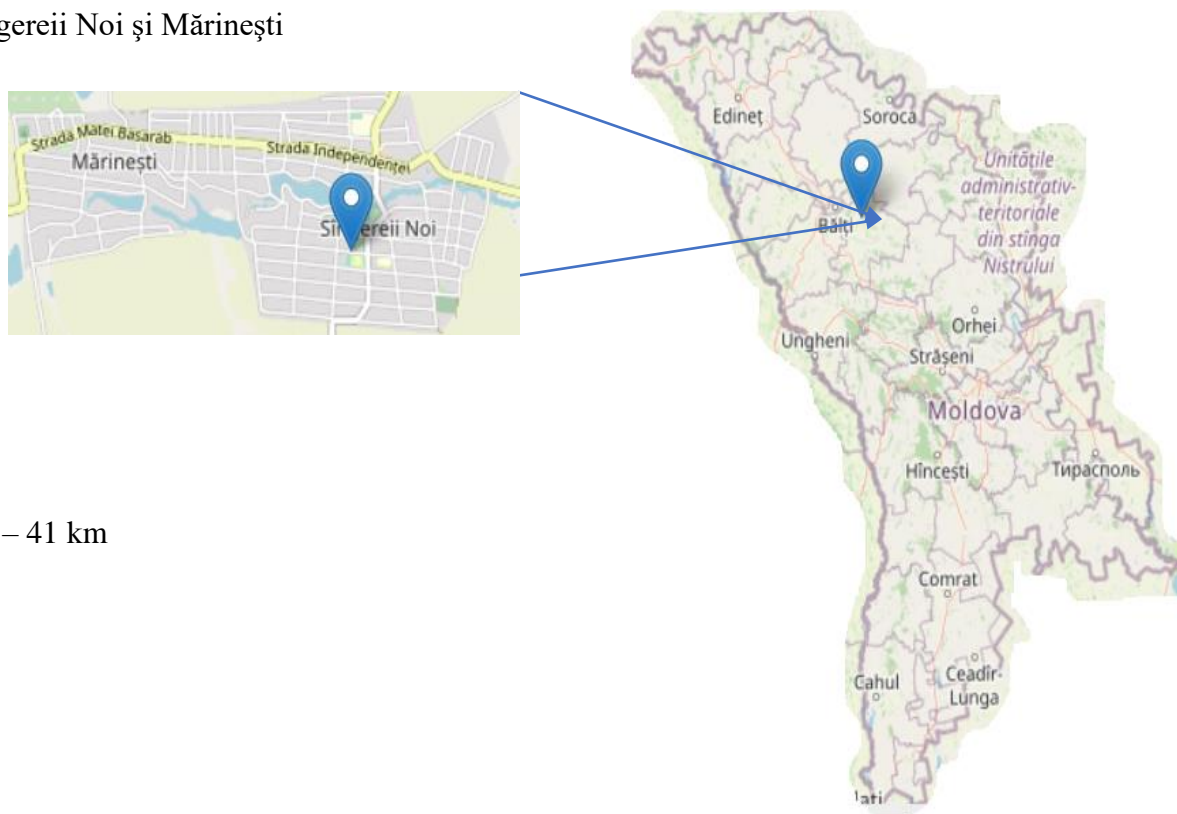
Satul Sîngerei Noi

Anul atestării:	anul 1921
Suprafața intravilanului:	2620 km ²
Densitatea populației:	75 loc/km ²

Satul Mărinești

Anul atestării:	anul 1930
Suprafața intravilanului:	1013 km ²
Densitatea populației:	57 loc/km ²

Rețeaua stradală a satelor Sîngerei Noi și Mărinești – 41 km

3.1.2. Dezvoltare teritorială

Comuna Sîngerei Noi este situată în partea de sud-est la scară pe continent și în partea de nord a Republicii Moldova, la 135 km distanță de municipiul Chișinău, 16 km față de or. Bălți, 10 km –față de gara feroviară Alexăndreni.

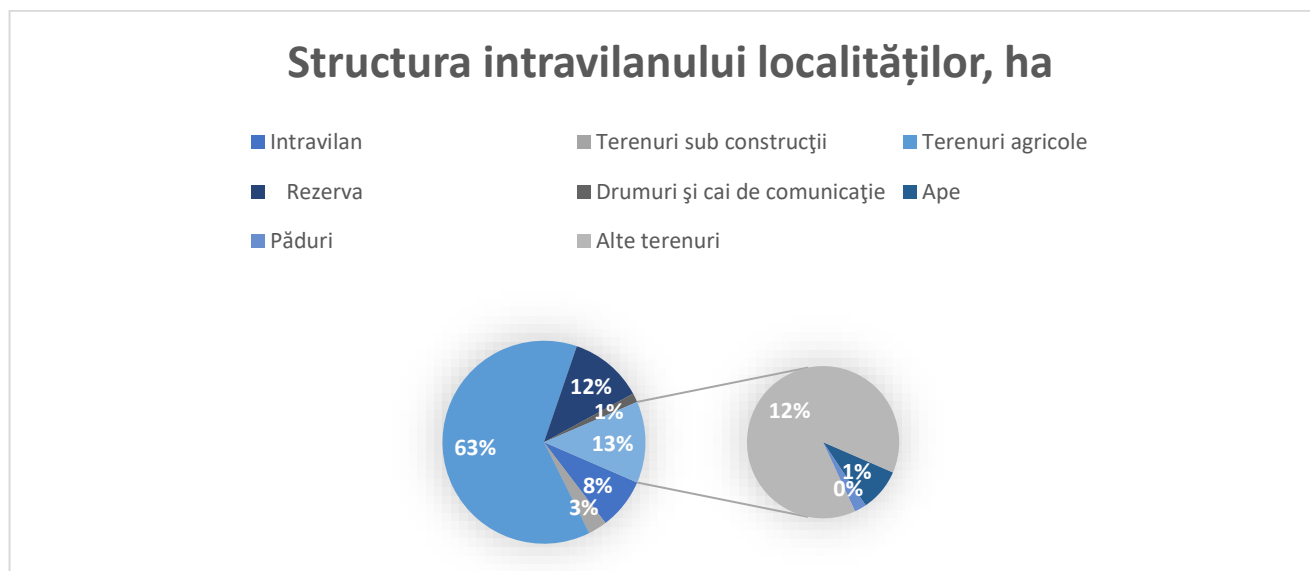
În partea de nord-est se mărginește cu satul Trifănești, în partea de sud- cu or. Sîngerei, în partea de est – cu satul Rădoaia, în partea de vest- cu satul Mîndreștii-Noi.

Comuna Sîngerei Noi este constituită de 2 sate: Sîngerei Noi și Mărinești

Tabel 2. Structura intravilanului localității, ha

Tipuri terenuri	Suprafață, ha
Total, inclusiv	3971,81
Intravilan	367,00
Terenuri sub construcții	135,00
Terenuri agricole, inclusiv	2819,00
Rezerva	532,00
Drumuri și cai de comunicație	65,00
Ape	53,00
Păduri	15,00
Alte terenuri	517,00

Figura 1. Structura Intravilanului localităților comunei Sîngerei Noi

Tabel 3. Imobile și terenuri propuse pentru investiții

Imobil, teren	Suprafață, ha/ m.p.	Domeniul	Destinația	Valoarea investiției, lei
<i>Teren pentru amenajarea unui stadion</i>	3 ha	public	Pentru odihnă și agrement	5 000 000
<i>Centru obștesc</i>	0,20 ha	privat	Pentru construcții	20 000 000
<i>Cămin pentru locuire temporară</i>	300 m ²	public	Pentru construcții	4 000 000
<i>Atracțion de parc</i>	0,10 ha	public	Pentru odihnă și agrement	3 000 000
<i>Teren de joacă pentru copii</i>	0,9 ha	public	Pentru odihnă și agrement	2 000 000
<i>Casa de deservire socială</i>	300,00	public	Pentru construcții	3 000 000

Tabel 4. Proiecte derulate / în derulare, (pentru anii 2015 – 2020)

Anii	Denumirea proiectului	Finanțator	Valoarea proiectului, lei	cofinanțare APL	beneficiari proiect
<i>2015-în prezent în derulare</i>	Alimentarea cu apă potabilă a comunei Sîngerei Noi , rl Sîngerei	Fondul Ecologic național	16 795 000	15%	Populația comunei
<i>2016-2017</i>	Construcția centralei termice pe biomasă la sala de sport din incinta Casei de Cultură din s. Sîngerei Noi	PNUD	1 011 800	Cetățenii 204 780 lei 20%	Populația comunei
<i>2020-În derulare</i>	Programul Comunitatea mea	USAID IREX			Administrația Publică Locală, populația

Tabel 5. Piața funciară

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Numărul tranzacțiilor</i>	23	34	41	36	40	35
<i>Suprafața teren., ha</i>	20,7	38,00	45,00	40,00	43,00	36,00
<i>Valoarea totală, mii lei</i>	248,00	532,00	630,00	720,00	774,00	720,00

Figura 2. Numărul Tranzacțiilor pe piața funciară

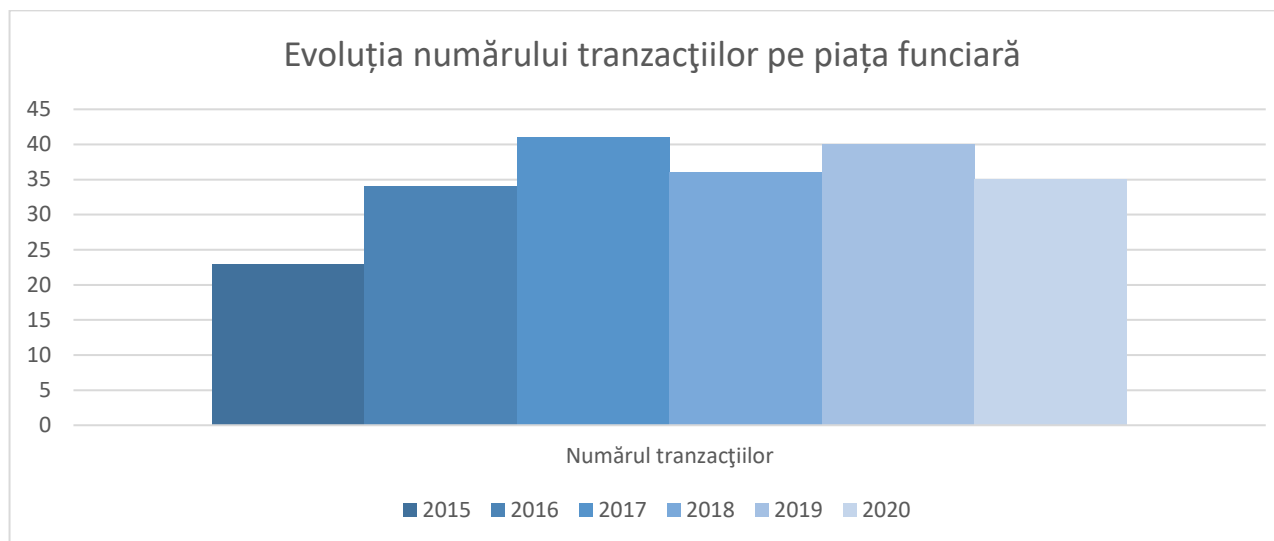

Figura 3. Suprafața terenurilor localității, ha

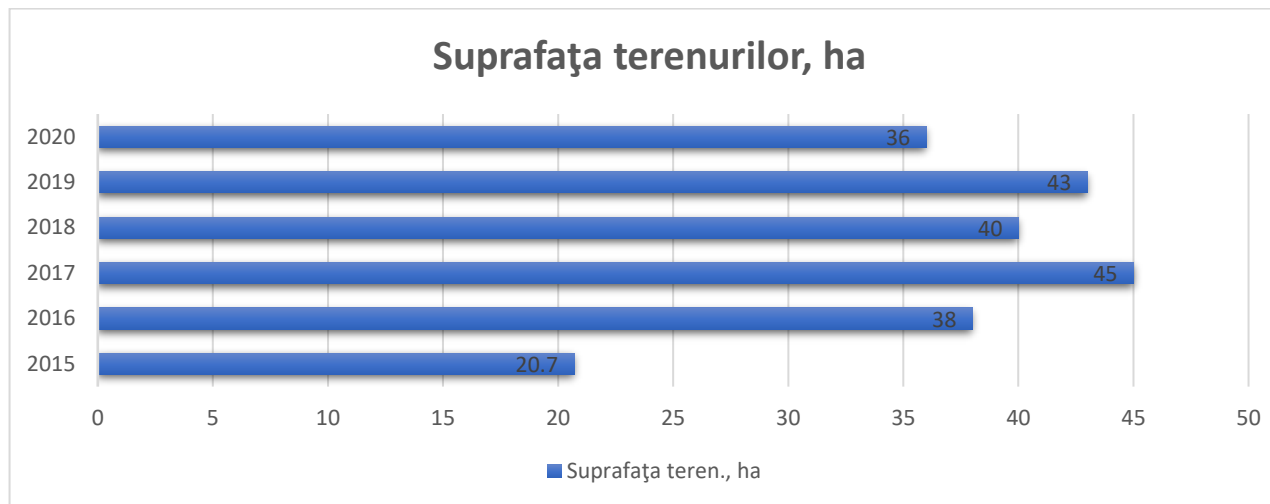
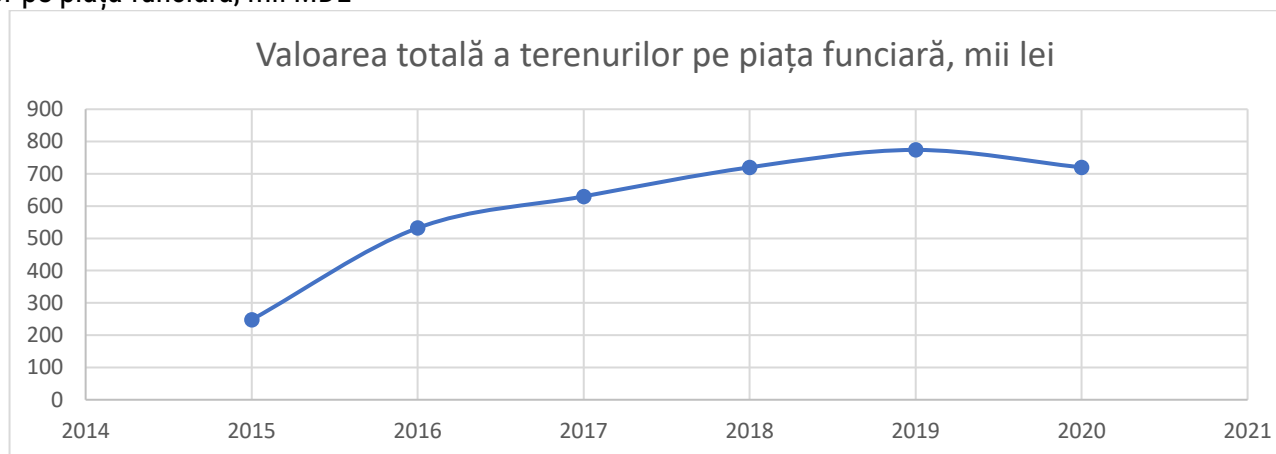

Figura 4. Valoarea terenurilor pe piața funciară, mii MDL

3.1.3. Capitalul natural

Clima. Conform raionării agroclimatice teritoriul analizat se caracterizează printr-o temperatură medie anuală de +9°C. Temperatura medie pozitivă se menține 9 luni din întregul an.

Temperatura medie lunară a celei mai calde luni a anului (iulie) +21°C, a celei mai reci luni (ianuarie) -3°C.

Cantitatea anuală de precipitații este de 475 mm. Din suma anuală aproximativ 75-80% cad în perioada caldă a anului sub formă de ploi torențiale și numai 20-25% în perioada rece a anului sub formă de lapoviță și zăpadă. În timpul anului vânturile bat preponderent din 2 direcții opuse: în timpul iernii de la nord-est, în timpul verii de la sud-est.

Coeficientul hidrotehnic este de 0,8-0,1.

Solurile. Diversitatea condițiilor naturale din regiune și acțiunile de prelucrare și exploatare a pământurilor au condus la formarea moșiei comunei Sîngerei Noi a unui înveliș de sol cu caracter variabil și complex.

Conform raionării agro-pedologice a Republicii Moldova teritoriul comunei face parte din subraionul cernoziomurilor tipice și levigate cu pete de cernoziomuri podzolice, vertisoluri și soluri cenușii închise de pădure a înălțimii Solonețului. Diferențierea solurilor are loc conform altitudinii. Platourile sînt ocupate de cernoziomuri cambice, tipice și obișnuite. Pe versanții înclinați se observă procesele de eroziune contemporană cu diferită intensitate de dezvoltare și formarea eroziunii liniare cu formarea canalelor și ravenelor.

În depresiuni și în vîlcele unde apele freatice sînt aproape de suprafață s-au format solurile semimlăștinoase și mlăștinoase cu diferit grad de salinizare și alcalizare.

Resursele naturale. Resursele pe care se bazează potențialul economic al comunei sunt numai resurse proprii (soluri, pasuni, fînețe, păduri, produse animaliere și vegetale, energia solară, energia eoliană, apele de suprafață și subterane).

3.1.4. Factorii de poluare a mediului

În linii generale principalele surse de poluare a mediului în comuna Sîngerei Noi constituie transportul auto, gunoștile, gazele eliberate de cazangeriile instituțiilor de învățămînt preșcolar și gimnazial, centrului de sănătate și arderea tuturor tipurilor de combustibil în gospodăriile personale, arderea ilegală a miriștii și deșeurile de la animale din gospodăriile personale.

Sol. Principalul factor de degradare a solurilor este eroziunea condiționată de seceta din ultimii ani. Activitatea economică a condus la intensificarea proceselor de degradare a terenurilor și învelișului de sol. Practica agricolă demonstrează că, capacitatea de producție și recoltele cresc prin utilizarea mașinilor și uneltelor perfecționate, utilizarea îngrășămintelor, efectuarea lucrărilor de prevenire și combatere a eroziunii solului, etc. Nerespectarea acestor cerințe duce la micșorarea roadelor și degradarea solurilor. În localitate sunt proprietari de terenuri agricole care sunt afectați de această situație, aturală de atfel, însă care necesită măsuri corespunzătoare.

Apă. Aprovizionarea cu apă a localnicilor este un proiect în derulare în Comuna Sîngerei Noi care durează din anul 2015 pînă în prezent.

Gestionarea deșeurilor. Gestionarea deșeurilor, ca și în majoritatea localităților din republică, este o problemă existentă și în comuna Sîngerei Noi. Deșeurile, nerepartizate, sau repartizate necorespunzător, duc la poluarea intensă a mediului ambiant. Starea componentelor de mediu este influențată de nivelul de cultură al populației, care în multe cazuri neglijează normele elementare de depozitare și gestionare a deșeurilor. Atitudinea iresponsabilă a locuitorilor pot crea focare de infecție cu influență asupra sănătății locuitorii și cu grav impact asupra mediului înconjurător.

Concluzii. Comuna Sîngerei Noi se confruntă cu anumite tipuri de probleme de mediu (eroziunea, degradarea solurilor, reducerea nivelului apelor etc.) care nu pot fi soluționate în întregime, în viitorul apropiat. Totuși, educarea igienei ecologice în rândul cetățenilor, va permite soluționarea acestora și adaptarea la schimbările de mediu care au loc.

Lipsa rețelelor de canalizare condiționează poluarea apelor de suprafață ceea ce în final are o influență negativă asupra stării biodiversității și a sănătății populației. Construcția rețelei de canalizare conform normelor corespunzătoare va permite diminuarea poluării cu ape menajere a solului și apelor subterane.

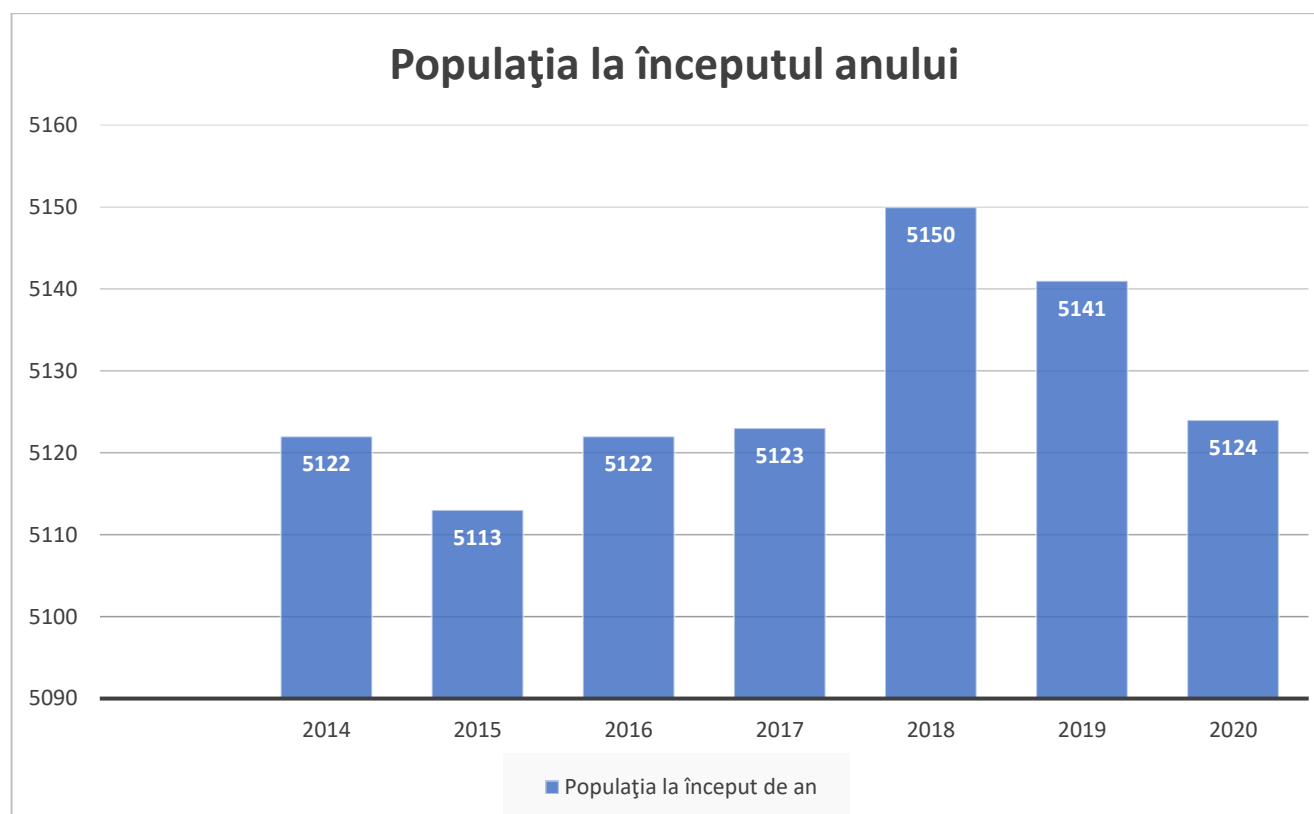
3.2. Demografie

3.2.1. Resurse Umane

Conform datelor Biroului Național de Statistică la data de 01.01.2016 populația comunei constituie 5228 locuitori.

Conform datelor la nivel local la începutul anilor de referință, începând cu anul 2018 se atestă o descreștere a numărului locuitorilor comunei Sîngerei Noi.

Figura 5. Numărul cetățenilor la începutul anului 2020

Dinamica indicatorilor demografici din ultimul an (2019-2020) relevă o **descreștere a numărului populației** la începutul anilor de referință cu **cca 0,009%**. Numărul cetățenilor la începutul anului 2020 este de 5124 cetățeni, sau cu 17 persoane mai puțin decât la începutul anului 2019.

Tabel 6. Indicatori demografici ai populației.

Perioada	Populația la început de an	Născuți	Decedați	
			Total	inclusiv copii până la 1 an
2014	5122	52	46	1
2015	5113	49	46	1
2016	5122	95	48	
2017	5123	56	28	1
2018	5150	52	37	1
2019	5141	43	33	
2020	5124	53	46	1

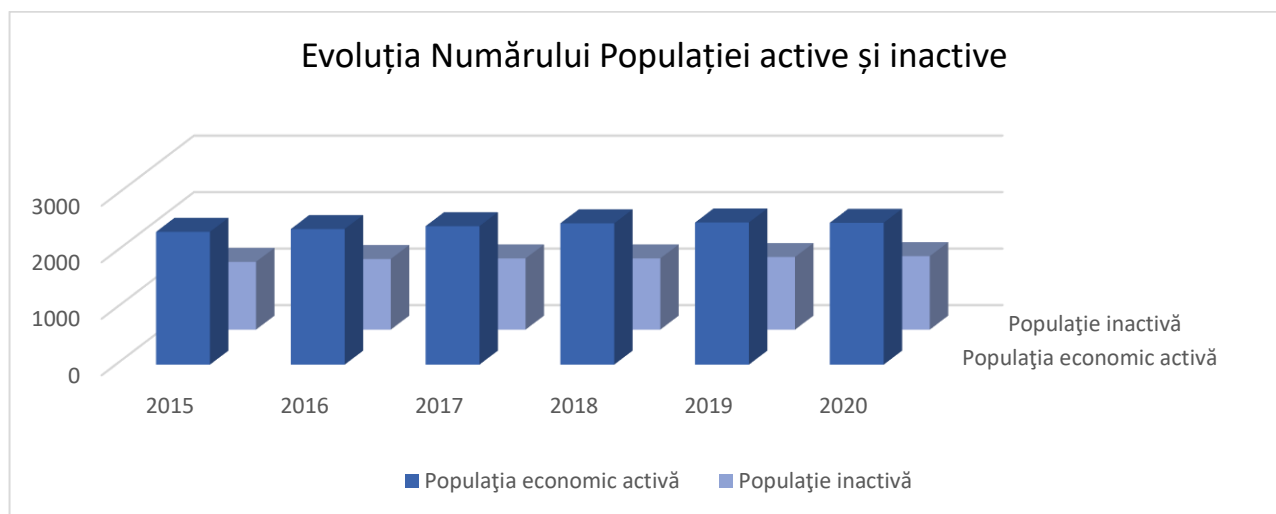
3.2.2. Forța de Muncă

Pe parcursul perioadei de referință (începutul anului 2020) cota predominantă o are **populația economic activă, care constituie cca 48.9%** (aproximativ **2510 persoane**) din numărul total al locuitorilor. **695** dintre aceștia sunt **angajați formal** în câmpul muncii, alții **200 sau 7.9%** din populația economic activă sunt **angajați neformal** în câmpul muncii.

Tabel 7. Numărul populației ocupate formal și neformal(la început de an)

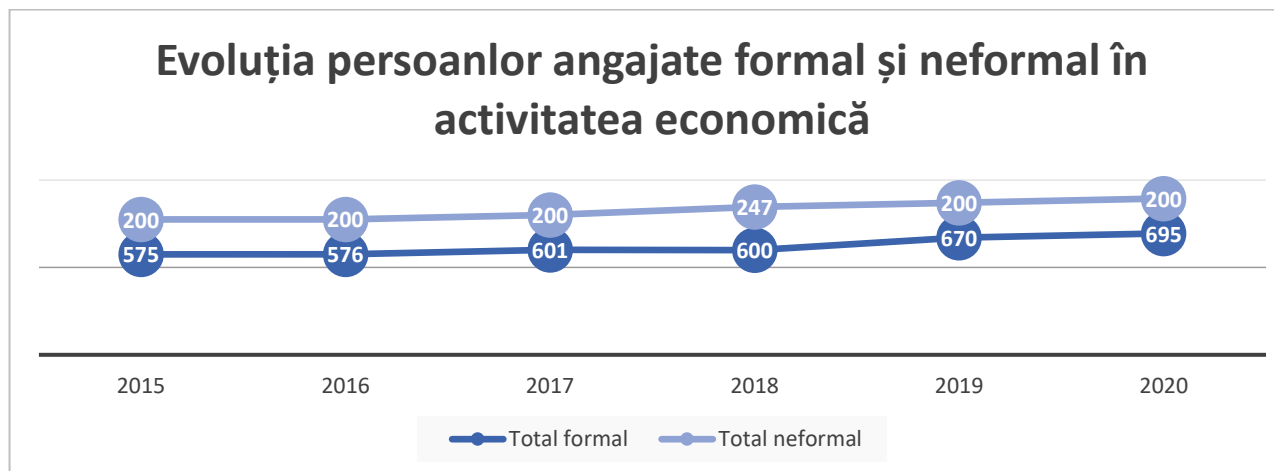
Anul	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Populația economic activă	2350	2400	2450	2500	2515	2510
Populație inactivă	1200	1250	1260	1260	1285	1300
Populație ocupată în economie	775	786	801	847	870	895
Total formal	575	576	601	600	670	695
bărbați	375	376	401	400	370	390
femei	200	276	200	200	300	305
Total neformal	200	200	200	247	200	200
bărbați	120	130	150	247	150	110
femei	80	70	50	100	50	90

Figura 6. Numărul populației active și inactive pe perioada 2015-2020, persoane

Numărul cetățenilor care sunt apti de a munci a înregistrat o ușoară descreștere la începutul anului 2020, față de anul precedent cu **-5 persoane sau o scădere de -0,19 %** față de anul 2019. Din aceștia **1300 persoane** sunt calificate drept **inactive**, și înregistrează o valoare de **51,79%** din totalul populației active, ceea ce înseamnă că mai mult de jumătate din potențialul populației apte de muncă nu este încă valorificat.

Figura 7. Numărul persoanelor angajate formal și neformal în activitatea economică, persoane

Numărul persoanelor angajate formal în activitatea economică este în creștere și înregistrează o valoare pozitivă de + 25 persoane sau 3.6%.

Totodată numărul persoanelor angajate neformal rămâne neschimbat la începutul anului 2020 față de aceeași perioadă în 2019, însă înregistrează o scădere în anul 2020 față de 2018, cu -47 persoane sau -23,5%.

Tabel 8. Numărul șomerilor înregistrați (la evidența ANOFM)

Anul	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total	12	16	20	25	22	26
<i>bărbați</i>	5	8	8	12	10	13
<i>femei</i>	7	8	12	13	12	13

Sursa: Chestionar privind dezvoltarea socio-economică a comunității realizat de AO IREX în cadrul Programului Comunitatea Mea finanțat de USAID.

3.2.3. Profil migraționist

Valoarea negativă în evoluția numărului cetățenilor din comuna Sângerei Noi se datorează migrației populației pe parcursul ultimului an de referință, încât, în anul 2020 în comună s-au născut 53 copii sau cu 18,5 % mai mulți decât în anul 2019.

Rata natalității depășește rata mortalității pentru începutul anului 2020 cu cca 15,21%. Valoarea negativă a indicatorului analizat se datorează **valorii indicatorului persoanelor sosite**, care la începutul anului 2020 este cu **32,35% mai mic** decât la începutul anului **2019**, fapt ce înseamnă că migrația populației din comună este, în prezent, o problemă.

Figura 8. Persoane plecate peste hotare

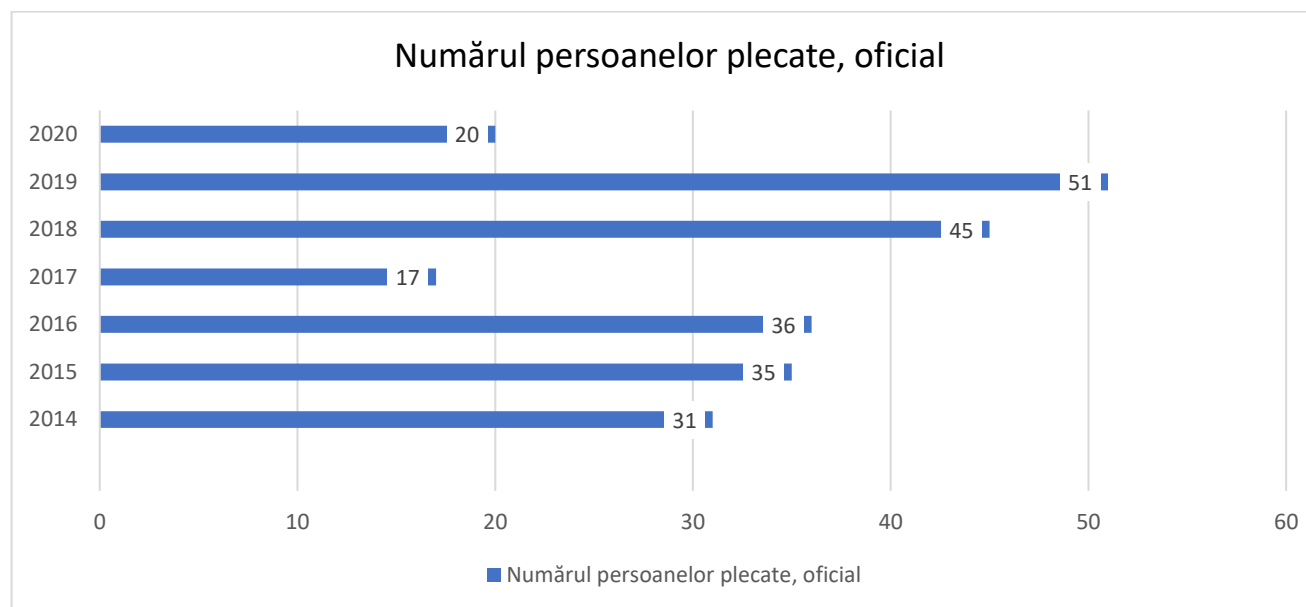

Figura 9. Dinamica plecărilor și sosirilor populației, persoane

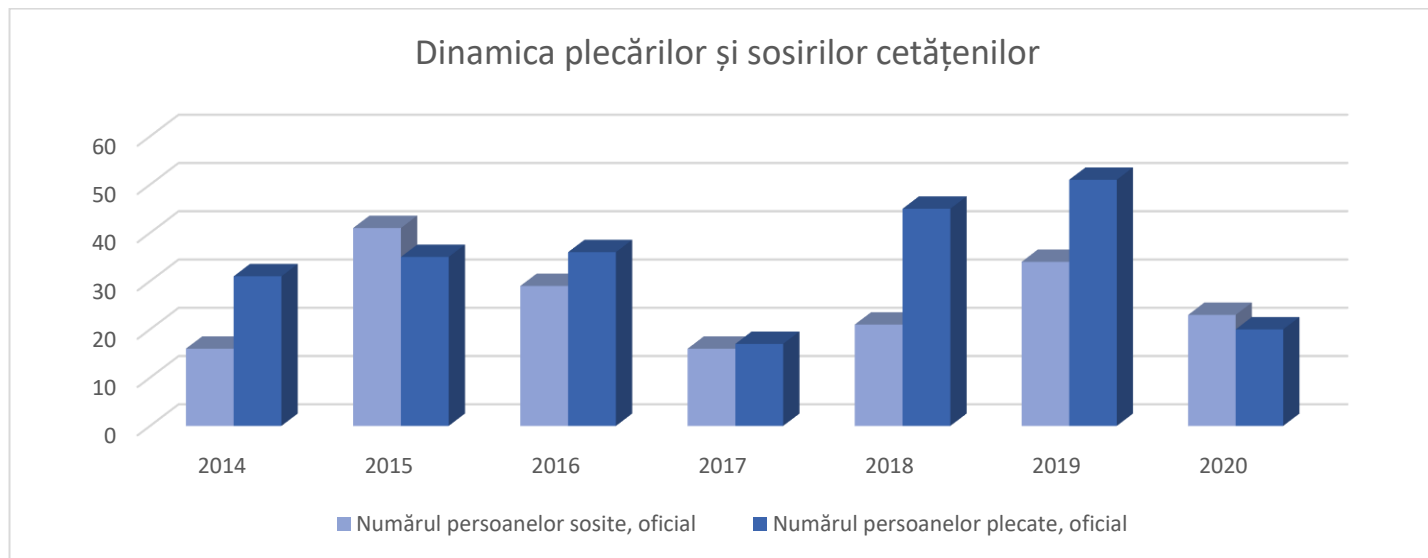
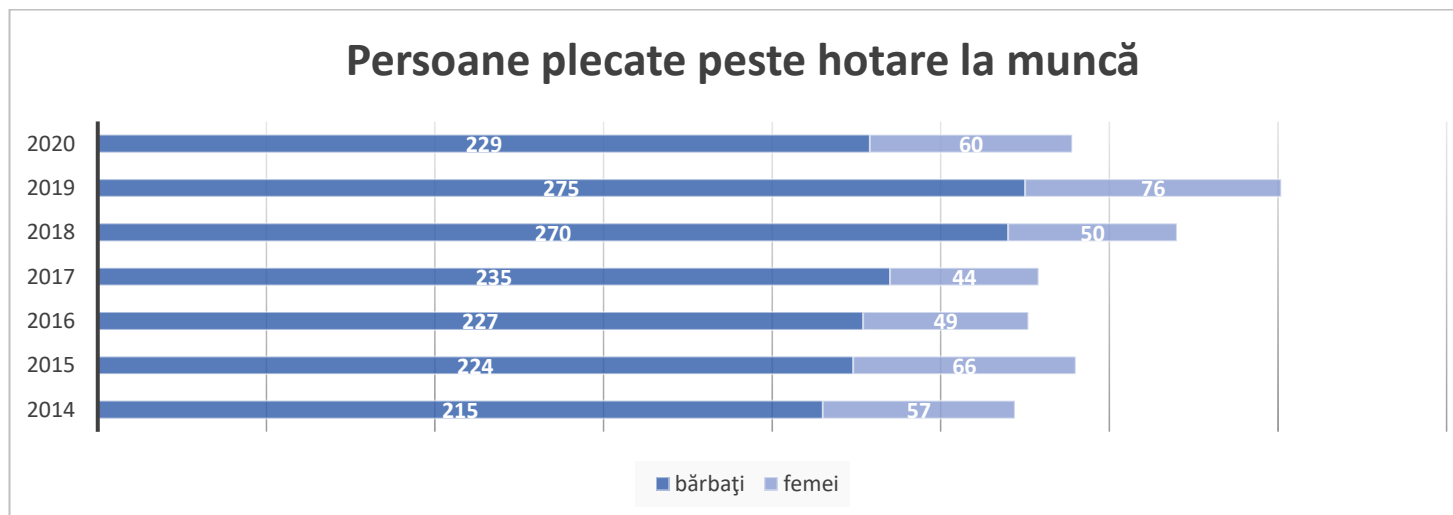

Figura 10. Numărul de persoane plecate peste hotare

3.3. Servicii Sociale

3.3.1. Caracteristicile grupurilor vulnerabile

Categoria populației sărace în comuna Sîngerei Noi este una destul de redusă, înregistrând 4,7 % din numărul total, la începutul anului 2018(cu o populație de 5169 cet.).

Persoanele în etate și persoanele cu dizabilități, au preponderent venituri din gospodăriile agricole individuale, practică o agricultură de subzistență și participă foarte puțin la schimburile comerciale. Principalele cauze ale sărăciei sunt specifice majorității localităților rurale din republică: venitul familiei nu corespunde cheltuielilor elementare de întreținere, salariile și pensiile fiind mizere.

Tabel 9. Familii sărace(la începutul anului 2018)

Total familii	Familii sărace mai mulți copii	Monoparentale conduse de femei
44	29	15

Persoane cu dizabilități. Distribuția pe genuri a persoanelor cu dizabilități este după cum urmează: total - 348 persoane dintre care, 189 sunt femei,138 sunt bărbați Aceasta reprezintă 54,3% din total - femei, 39,7% - bărbați respectiv.

În comună se constată 21copii cu dizabilități sau 6% din numărul total al persoanelor cu dizabilități.

Tabel 10. Persoane cu dizabilități, 2020

Categoriile persoanelor cu dizabilități	Total	Femei	Bărbați	Copii
Total persoane cu dizabilități	348	189	138	21
Persoanele cu dizabilități fizice	0	0	0	0
Persoanele cu dizabilități mentale	18	7	10	1
Persoanele cu dizabilități fizice grave (care nu pot supraviețui fără ajutorul extern)	157	102	50	5
Persoanele cu dizabilități fizice medii (capabili pentru activități fără ajutorul extern)	97	40	42	15
Persoanele cu dizabilități fizice angajate în câmpul muncii	28	18	10	0
Persoanele cu dizabilități fizice în etate	48	22	26	0

Persoane în etate. Persoanele în etate reprezintă una din cele mai vulnerabile categorii sociale existente în localitate, majoritatea trăind în sărăcie.

Această categorie a populației se confruntă cu probleme economice grave, cum ar fi lipsa de surse financiare pentru procurarea lemnului și a carburanților de foc. Deși pensiile au fost majorate, acestea nu acoperă coșul minim de consum și cei mai mulți dintre ei necesită acordarea ajutoarelor materiale. Efectiv această stare de lucruri nu diferă mult de la un an la altul.

Tabel 11. Persoane în etate, 2020

Persoane în etate cu dizabilități	Personae în etate singuratice	Personae în etate care au beneficiat de prestații sociale (2019)
48	3	174

3.3.2. Servicii Sociale

În cadrul comunei Sîngerei Noi există 4 instituții de învățământ – 2 grădinițe și 2 Gimnazii. Sistemul educațional existent în localitate este reprezentat de următoarele niveluri:

Educația Preșcolară (grădinițe de copii)

Tabel 12. Date privind instituțiile de învățământ preșcolar.

Instituția	Anul înființării	Angajați / profesori (educatori)			Beneficiari reali		Suprafața totală (m ²)	Suprafața efectiv utilizată de instituție (m ²)	Limba de predare	Comentarii
		Număr	Vârsta medie	Capacitate totală	Fete /băieți					
Grădinița „Romanița”	1983	26/11	35	200	90/73	1633	1633	română		
Grădinița „Ingeraș”	1960	12/5	40	80	34/45	361,2	361,2	română		

Educația preșcolară în comuna Sîngerei Noi se realizează în cadrul a 2 grădinițe de copii din cele 2 sate ale comunei. **Grădinița „Romanița”** are o **capacitate totală de 200 de copii** dintre care beneficiari reali **90 fete și 73 băieți**.

Instituția dispune de un **efectiv de personal** în număr de **26 de angajați**, dintre care **11 sunt educatori**.

Grădinița „Ingeraș” are o **capacitate totală de 80 de copii** dintre care, beneficiari reali 34 fete și 45 băieți.

Instituția dispune de un **efectiv de personal** în număr de **12 angajați**, dintre care **5 sunt educatori**.

În ambele instituții de învățământ preșcolar **limba de predare** este – **Română**.

Învățământul primar și secundar (gimnaziu):

Tabel 13. Date privind învățământul primar și secundar

Instituția	Anul înființării	Angajați / profesori			Beneficiari reali		Suprafața totală (m ²)	Suprafața efectiv utilizată de instituție (m ²)	Limba de predare	Comentarii
		Număr	Vârsta medie	Capacitate totală	Fete /băieți					
<i>Gimnaziul „Mărinești”</i>	1960	21/13	45	280	95/74	1260	1260	română		
<i>Gimnaziul „Alec Russo”</i>	1987	48/31	42	624	229/211	1767	1767	română		

Învățământul primar și secundar în comuna Sîngerei Noi se realizează în cadrul celor 2 gimnazii din cele 2 sate ale comunei.

Gimnaziul „Mărinești” are o **capacitate totală de 280 de elevi** dintre care beneficiari reali sunt 95 fete și 74 băieți.

Instituția dispune de un **efectiv de personal** în număr de **21 de angajați**, dintre care **13 sunt profesori**.

Gimnaziul „Alec Russo” are o **capacitate totală de 624 de elevi** dintre care beneficiari reali sunt 229 fete și 211 băieți.

Instituția dispune de un **efectiv de personal** în număr de **21 de angajați**, dintre care **13 sunt profesori**.

În ambele instituții de învățământ preșcolar **limba de predare** este – **Română**.

Cultura. Sectorul culturii reprezintă unul dintre factorii esențiali de dezvoltare durabilă a comunei Sîngerei Noi reunind elemente constitutive precum: diversitate lingvistică, cunoștințe teoretice și empirice, credințe, reprezentări despre lume, patrimoniu material și imaterial, creații artistice, literare, științifice, invenții etc.

Rețeaua instituțiilor culturale din comunitate este formată din 2 biblioteci publice, o casă de cultură, o școală muzicală cu o capacitate totală de 120 de persoane dintre care beneficiari reali sunt 95 persoane.

Ocrotirea sănătății. În comuna Sîngerei Noi activează 1 instituție de sănătate publică. Capacitatea totală a IMSP Centrul de Sănătate Sîngerei Noi este de 3500 persoane, dintre care numărul de beneficiari reali este de cca 3400 de pacienți. Lista instituțiilor include următoarele:

- IMSP Centrul de Sănătate Sîngerei Noi

În cadrul instituției de sănătate publică IMSP Centrul de Sănătate Sîngerei Noi se acordă servicii de asistență medical de urgență și pre-hospitalicească și activează **2 medici de familie, 8 asistente medicale, 1 soră gospodină, 2 infermiere**.

Tabel 14. Condițiile sanitare și starea clădirii IMSP Centrul de sănătate Sîngerei Noi

Instituția	Starea generală a clădirii	Aprovizionarea cu apa (efectivă)	Sistemul de canalizare	Sistemul de încălzire	Veceuri	Accesibilitatea clădirii	Localizarea în interiorul satului și transportarea
IMSP Centrul de sănătate Sîngerei Noi	Bună	Aprovizionarea din fântână sau izvor	Canalizare locală cu sistem de evacuare	Cu sobe, cazan sau cu încălzitoare	Sunt în interiorul clădirii	Nu sunt pante de acces	În centrul satului, drumul spre instituție este bun

Provocările cu care se confruntă cadrul medical local ar fi:

- Lipsește un mediu de comunicare cu mediul extern: cetățeni, mass-media, autorități publice locale și centrale;
- Nu sunt create condiții de lucru a medicilor de familie (în special a tinerilor specialiști)
- Nivel scăzut de conștientizare a populației cu privire la promovarea unui mod sănătos de viață.

3.4. Economia

3.4.1. Structura de afaceri a economiei locale și a domeniului de afaceri

Ramurile de bază ale economiei locale sînt: agricultura, industria materialelor de construcție, comerțul. În comuna Sîngerei Noi sînt înregistrați 28 agenți economici.

Numărul total al agenților economici în anul 2020 este **345**, cu 14 unități mai mult decît în anul 2019.

Ponderea cea mai mare o au **gospodăriile țărănești** în număr de **307** sau 88,98%, **întreprinderi individuale** sunt **7** sau o pondere de 2,02%, **societăți cu răspundere limitată** în număr de **24** cu o pondere de 6,95%, întreprinzători ce activează în bază de **patentă** în număr de **4** cu o pondere de 1,16% și **3 instituții neguvernamentale** cu o pondere de 0,86% .

Principalele domenii de activitate economică în localitate sunt: agricultura, construcțiile, Comerțul, Învățămîntul, care angajează un număr mare din populația satului; urmată de Transport și comunicații, Administrație publică, Sănătate și asistență social dar și alte tipuri de activități.

Tabel 15. Agenții economici după forma organizatorico-juridică

<i>Agenți economici</i>	2018	2019	2020
<i>Total:</i>	326	331	345
<i>Întreprinderi cu drept de persoane fizice, inclusiv:</i>	301	304	318
- <i>întreprinderi individuale</i>	7	7	7
- <i>gospodării țărănești</i>	291	295	307
- <i>patentă</i>	3	4	4
<i>Întreprinderi cu drept de persoane juridice, inclusiv:</i>	22	24	24
- <i>societăți pe acțiuni</i>			
- <i>societăți cu răspundere limitată</i>	22	24	24
- <i>cooperative</i>			
- <i>întreprinderi de stat</i>			
- <i>întreprinderi municipale</i>			
- <i>asociații de gospodării țărănești</i>			
<i>Uniuni de întreprinderi (necomerciale)</i>			
<i>Instituții și organizații neguvernamentale</i>	3	3	3

Figura 11. Repartizarea populației pe principalele tipuri de activități economice, persoane

Analiza dezvoltării **economice locale** atestă următoarele întreprinderi care desfășoară activitatea în domeniul Comerțului: Î.I. „Cosovan-Stil” Î.I. „Sîngereanu Nicolae” Î.I. „Vazdautan Lidia” Î.I. „Pavliuc Tatiana” Î.I. „Nicusor –Gutu” Î.I. „Cucos Svetlana” SRL „Ivirea Zorilor” SRL „Petrom-Moldova” SRL ”industrialemn” SRL „Chirilov Service” SRL „Borlivcom” Î.I. „Popa Lilian” SRL ”Rogojina –Agro”.

Întreprinderi care își desfășoară activitatea în domeniul agriculturii și anume cultivarea și prelucrarea produselor agro-alimentare: SRL „Gloria Bunurilor” SRL „Ciupercagar” SRL „Green Plantar” SRL „Sinstas-Stil” SRL „Alimarix-Dani SRL „Vasialex-Agro” SRL „Craușanius”.

Întreprinderi producătoare de material pentru construcții: SRL „Plastal” SRL „Ciurocca” SRL „Casurapi- Com SRL „Buracheoc” SRL „Casurapi- Com SRL „Buracheoc” SRL „Respectul Calității” SRL „Ciupercagar”

Întreprinderi prestatoare de servicii: Î.I. „Nicusor –Gutu” SRL „Vacercomprim” SRL „Ivirea Zorilor” SRL „D&O”

În comună de asemenea activează o Cooperativă de Consum: Cooperativa de Consum CONSUMCOOP din Drăgănești și 2 ONG-uri: AO Socio-Ecologică, „Promovare și Dezvoltare Comunitară” și Asociația Obștească Asociația Comunitară Locală "Sîngeranii Noi" care au câte 5 membri fiecare.

Tabel 16. Cele mai mari întreprinderi din comuna Sîngerei Noi:

Denumire Întreprindere	SRL „Petrom- Moldova”	Cooperativa de Consum CONSUMCOOP din Drăgănești.	SRL „Plastal”	SRL „Alimarix- Dani”	Î.I. „Sîngereanu Nicolae”	SRL ”industrialemn”	SRL „Vasialex- Agro”
Număr de angajați	60	44	40	25	14	12	12

Tabel 17. Cetățenii comunei Sîngerei Noi au identificat drept necesități următoarele tipuri de afaceri mici:

	Necesitatea locală	Premizele și potențialul existente	Volumul investițiilor inițiale (MDL)	Numărul necesar de angajați
1	Reparația încălțămintei	Încăperi, forțe de muncă	20 000	2
2	Retusuri haine si servicii de cusut si croitorie la comanda	Încăperi, forțe de muncă	100 000	5
3	Odihnă/agrement/ cu bucate tradiționale	Edificii, forțe de muncă	200 000	15
4	Magazin de flori	Încăperi, forțe de muncă	100 000	4
5	Atelier de confecționare a figurinelor de ipsos	Încăperi, forță de muncă	80 000	3
6	Cofetărie de vafe belgiene	Încăperi, forță de muncă	30 000	7
7	Spălătorie ecologică	Încăperi, forță de muncă	150 000	5
8	Vopsitorie auto	Încăperi, forță de muncă	100 000	3
9	Ceainărie	Încăperi, forță de muncă	80 000	4
10	Servicii de masaj	Încăperi, forță de muncă	50 000	2
11	E –magazin online	Încăperi, forță de muncă	100 000	3
12	Producerea săpunurilor de casă	Încăperi, forță de muncă	50 000	3
13	Ciocolaterie	Încăperi, forță de muncă	100 000	7

14	Atelier de reparații casnice	Încăperi, forță de muncă	40 000	2
15	Servicii de consultață în medicină, impozite și taxe, s.a.	Încăperi, forță de muncă	30 000	5
16	Servicii de fitness	Încăperi, forță de muncă	80 000	4
17	Servicii de audit la întreprinderi	Încăperi, forță de muncă	40 000	3

Datele statistice arată că comuna este o regiune care valorifică potențialul economic, dar în același timp, există necesitatea extinderii continue a acestui potențial care se va solda cu atragerea investițiilor ceea ce va aduce noi locuri de muncă în satul natal, drept efect ar fi reducerea ratei migrațiilor și creșterea posibilității de angajare la nivel local.

3.4.2. Sectorul Agriculturii

Așezarea economico-geografică a satelor din comuna Sîngerei Noi au determinat activitățile economice ale locuitorilor spre direcția de dezvoltare a agriculturii.

Tabel 18. Potențialul agricol al Comunei Sîngerei Noi

<i>Tipuri terenuri</i>	Suprafață, ha
<i>Terenuri agricole, inclusiv</i>	<i>2819,00</i>
<i>Rezerva</i>	<i>532,00</i>
<i>Ape</i>	<i>53,00</i>
<i>Păduri</i>	<i>15,00</i>
<i>Alte terenuri</i>	<i>517,00</i>

Figura 12. Structura terenurilor comunei, ha

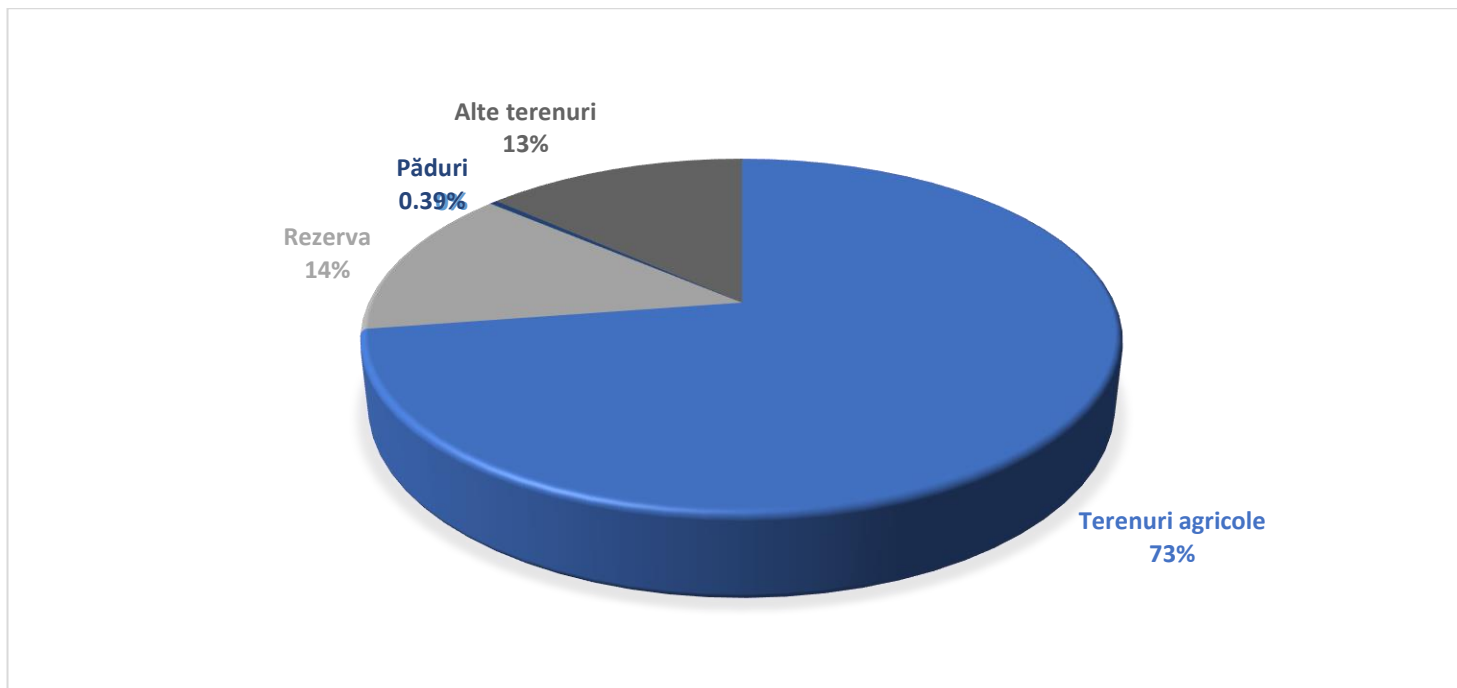
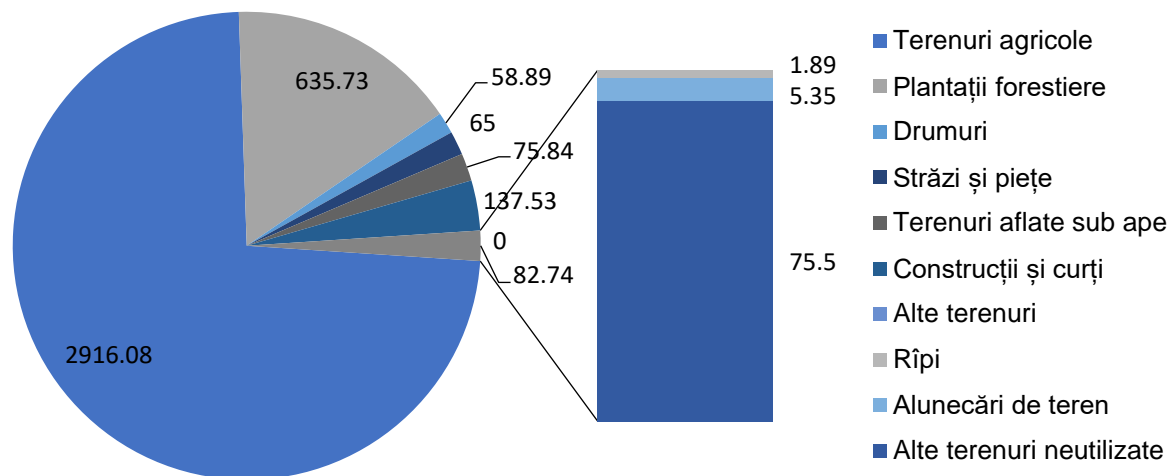

Figura 13. Fondul funciar al comunei, ha

Structura fondului funciar al comunei, ha

3.4.3. Industria

Principalul agent economic al comunei îl reprezintă SRL „Plastal”, care activează în domeniul fabricării articolelor din material plastic pentru construcții. Întreprinderea are 40 de angajați, înregistrând în anul 2019 un volum al vânzărilor de cca 46980mii lei și un profit de cca 347mii MDL. Valoarea impozitelor achitate de către SRL Danigasind se ridică la **260** mii lei în bugetul local al comunei.

3.4.4. Comerțul și serviciile

Localitățile din comuna Sîngereii Noi nu dispun de un sistem propriu de alimentare cu apă și de rețele de canalizare, ape uzate și menajere. Construcția rețelei de apă și canalizare, ape uzate și menajere, fac parte din proiectele prioritare ale comunei în perioada 2016-2020. La sfârșitul anului 2015 s-a început construcția apeductului din sursele financiare ale Fondului Ecologic Național. Costul total al proiectului este de 17 091 203 lei.

În prezent comunitatea dispune de alimentare cu gaze naturale, dar printre proiectele prioritare în perioada 2016-2020 se află extinderea rețelelor cu gaze naturale și conectarea la conductele cu gaz natural toate gospodăriile comunei.

Gospodăriile din comună sunt racordate la sistemul național energetic în proporție de 100%.

Rețeaua de telefonie fixă deservește 80% din necesarul comunei. Accesul la Internet se face într-un procent de 70%

Structura pe ramură a agenților economici privați este determinată de activitățile comerciale. În regiune există posibilitatea ca activitățile acestea să se îndrepte mai mult spre producție și servicii.

Activitățile terțiare sunt reprezentate prin cele elementare, dar necesare pentru viața socială a unei comunități.

Celelalte tipuri de servicii (administrație, poșta, cultura) sunt corespinzător deservite de capacitățile existente.

Între cei mai importanți întreprinzători în domeniul comerțului ce își desfășoară activitatea pe raza localității se găsesc:

Tabelul 19. Agenții economici din domeniul comerțului.

Nr. crt	Denumirea agentului economic	Domeniul de activitate	Forma de proprietate
1	Î.I. „Cosovan-Stil”	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	Întreprindere individuală
2	Î.I. „Sîngereanu Nicolae”	Comerț cu amănuntul al articolelor de fierărie, al articolelor din sticlă și a celor pentru vopsit, în magazine specializate	Întreprindere individuală
3	Î.I. „Vazdautan Lidia”	Comerț cu amănuntul al articolelor de fierărie, al articolelor din sticlă și a celor pentru vopsit, în magazine specializate	Întreprindere individuală
4	Î.I. „Pavliuc Tatiana”	Comerț cu amănuntul al articolelor de fierărie, al articolelor din sticlă și a celor pentru vopsit, în magazine specializate	Întreprindere individuală
5	Î.I. „Nicusor –Gutu”	Comerț cu amănuntul al produselor farmaceutice veterinare	Întreprindere individuală
6	Î.I. „Cucos Svetlana”	Comerț cu amănuntul al îmbrăcăminteii, în magazine specializate	Întreprindere individuală
7	CONSUMCOOP DIN DRĂGĂNEȘTI	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	Cooperativa de consum
8	SRL „Ivirea Zorilor”	Comerț cu ridicata de piese și accesorii pentru autovehicule	Societate cu răspundere limitată
9	SRL „Petrom-Moldova”	Comerț cu amănuntul al carburanților pentru autovehicule în magazine specializate	Societate cu răspundere limitată
10	SRL ”Industrialemn”	Comerț cu ridicata al materialului lemnos și al materialelor de construcție și echipamentelor sanitare	Societate cu răspundere limitată
11	SRL „Chirilov Service”	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	Societate cu răspundere limitată

12	SRL „Borlivcom”	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	Societate cu răspundere limitată
13	Î.I. „Popa Lilian”	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	Societate cu răspundere limitată
14	SRL ”Rogojina –Agro”	Comerț cu ridicata al cerealelor, semințelor, furajelor și tutunului neprelucrat	Societate cu răspundere limitată

3.4.5. Potențial de dezvoltarea economică locală

Tabel 20. Imobile și terenuri propuse pentru investiții

Imobil, teren	Suprafață, ha/m.p.	Domeniul	Destinația	Valoarea investiției
<i>Teren pentru amenajarea unui stadion</i>	3 ha	public	Pentru odihnă și agrement	5 000 000
<i>Centru obstesc</i>	0,20 ha	privat	Pentru construcții	20 000 000
<i>Cămin pentru locuire temporară</i>	300 m ²	public	Pentru construcții	4 000 000
<i>Atracțion de parc</i>	0,10 ha	public	Pentru odihnă și agrement	3 000 000
<i>Teren de joacă pentru copii</i>	0,9 ha	public	Pentru odihnă și agrement	2 000 000
<i>Casa de deservire socială</i>	300,00 m ²	public	Pentru construcții	3 000 000

Tabel 21. Potențialul comunității de a deschide noi afaceri mici

	Necesitatea locală	Modalitatea de acoperire (tipul afacerii mici)	Premizele și potențialul existente	Volumul investițiilor inițiale (MDL)	Numărul necesar de angajați
1	Reparația încălzimintei	Atelier de cizmărie	Încăperi, forțe de muncă	20 000	2
2	Servicii de cusut și croitorie la comanda	Atelier de croitorie	Încăperi, forțe de muncă	100 000	5
3	Odihnă/agrement/ cu bucate tradiționale	Pensiuni agroturistice	Edificii, forțe de muncă	200 000	15
4	Magazin de flori	Încăperi, forțe de muncă	100 000	4	4
5	Atelier de confecționare a figurinelor de ipsos	Încăperi, forță de muncă	80 000	3	5

6	Cofetărie de vafe belgiene	Încăperi, forță de muncă	30 000	7	6
7	Spălătorie ecologică	Încăperi, forță de muncă	150 000	5	7
8	Vopsitorie auto	Încăperi, forță de muncă	100 000	3	8
9	Ceainărie	Încăperi, forță de muncă	80 000	4	9
10	Servicii de masaj	Încăperi, forță de muncă	50 000	2	10
11	E –magazin online	Încăperi, forță de muncă	100 000	3	11
12	Producerea săpunurilor de casă	Încăperi, forță de muncă	50 000	3	12
13	Ciocolaterie	Încăperi, forță de muncă	100 000	7	13
14	Atelier de reparații a utilajelor și echipamentelor casnice	Încăperi, forță de muncă	40 000	2	14
15	Servicii de consultață în medicină, impozite și taxe, s.a.	Încăperi, forță de muncă	30 000	5	15
16	Servicii de fitness	Încăperi, forță de muncă	80 000	4	16
17	Servicii de audit la întreprinderi	Încăperi, forță de muncă	40 000	3	17

Avantajele și aspecte atractive ale comunității pentru eventualii investitori

- 1) Așezarea geografică (Condiții geografice (climatice, hidrogeologice, pedologice) favorabile)
- 2) Existența căilor de telecomunicații
- 3) Existența unor specialiști în domenii relativ variate de activitate
- 4) Se află în apropiere de traseul auto național
- 5) Existența unui procent mare de populație tânără și aptă de muncă

3.5. Infrastructura

3.5.1. Infrastructura Utilităților Publice

Gradul de echiparea cu utilități publice ale gospodăriilor casnice, este următorul:

- aprovizionare cu apă – proiect la etapa executive.
- asigurare cu gaze naturale – 930 locuințe
- serviciile de internet și telefonie – 1118 locuințe
- conectare la rețeaua electrică - 1373

Infrastructura drumurilor locale | Lungimea totală a drumurilor, străzilor și stradelor locale constituie 35 km.

Tabel 22. Zone de agrement și odihnă

Tipul zonei	Suprafața, ha	Amplasamentul	Numărul estimativ al beneficiarilor
Parc	0,45	Intravilanul s. Sîngerei Noi	300
Parc	0,87	Intravilanul s. Sîngerei Noi	500
parc	0,2	Intravilanul s. Mărinești	150

3.5.2. Fondul locativ

Suprafața totală a fondului locativ la 31.12.2019 - **127754** m²,

Numărul total de case (locuințe) - **1636**,

Numărul caselor (apartamentelor) proprietate privată - **1636**.

Numărul total de gospodării (curți) - **1373**.

Numărul caselor noi date în exploatare – **7**

Tabel 23. Piața imobiliară

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Numărul tranzacțiilor	27	24	22	15	21	18
Suprafața terenuri, ha	4,05	3,6	3,3	2,25	3,15	2,7
Valoarea totală, mii lei	216	224	165	90	126	180

3.6. Buna guvernare și management

3.6.1. Gestionarea administrativă

Administrația publică locală. Conform Legii privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006 autoritățile administrației publice locale ale comunei Sîngerei Noi sunt reprezentate prin Consiliul Local și Primărie. Activitatea autorităților administrației publice locale este bazată pe legislația în vigoare și propriile Regulamente de management.

Tabel 24. Structura APL, 2020

Gen	Primăria, persoane	Consiliul Local, persoane
TOTAL	15	15
Bărbați	4	9
Femei	11	6

Consiliul local și aparatul primăriei funcționează ca autorități administrative locale, soluționând treburile publice din comună. Raporturile dintre acestea au la bază principiul autonomiei, legalității, transparenței și colaborării în rezolvarea problemelor comune.

Consiliul local este autoritatea publică locală a satului constituit din 15 consilieri aleși în urma alegerilor locale generale din 20 octombrie 2019. Consiliul local are în componența sa 6 femei (ceea ce constituie 40%) și 9 bărbați (60%). Dintre aceștia, o persoană are sub 35 de ani, 6 persoane au vârsta cuprinsă între 35-50 ani și 8 consilieri au vârsta de peste 50 ani.

Primăria este structura funcțională care asistă primarul în exercitarea atribuțiilor sale legale, asigurare funcționării serviciilor publice, consultarea cetățenilor și este organul de management treburilor publice locale. Primarul este autoritate reprezentativă a populației unității administrativ-teritoriale și executivă a Consiliului Local, aleasă prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

Personalul primăriei este reprezentat de 15 persoane, dintre care 11 femei și 4 bărbați. 10 angajați din cadrul aparatului primăriei au o vechimea în muncă de peste 10 ani. Alți 2 angajați au o vechime în muncă de până la 1 an.

Tabel 25. Caracteristici ale administrației

Tipul locației	Sexul	Vârsta	Specialitatea
<i>Primar</i>	F	53	Profesor
<i>Vice-primar</i>	M	65	Profesor
<i>Secretar CL</i>	F	42	jurist

Cele mai importante principii ale activității specialiștilor încadrați în serviciul public al Primăriei sunt legalitatea, imparțialitatea, disciplinași profesionalismul. Aceste principii asigură o bună funcționare a serviciilor publice locale din comună și încrederea locuitorilor în buna gestionare acestora.

Primăria comunei Sîngereii Noi are un sediu propriu disponibil pentru managementul și desfășurarea activităților autorităților publice locale.

Pentru coordonarea operativă și eficientă a activităților în aceste domenii în cadrul primăriei funcționează următoarele serviciile publice locale:

Tabel 26. Angajații în serviciile publice ale APL și atribuțiile lor

Funcția publică/postul	Atribuții de bază ale funcției publice/postului	Nr de funcții
Primar	Numește, stabilește atribuțiile și eliberează din funcție șefii de subdiviziuni, de servicii din subordine, personalul primăriei, conduce și controlează activitatea acestora, contribuie la formarea și reciclarea profesională. Exerciță funcția de ordonator principal de credite. Reprezintă colectivitatea locală în relațiile cu alte autorități publice, persoane fizice și juridice din țară și străinătate, precum și în instanțele judecătorești, în condițiile legii. Constată încălcările legislației în vigoare comise de persoane fizice și juridice în teritoriul administrat.	1
Secretar al Consiliului Local	Asigură înștiințarea convocării consiliului local. Asigură buna funcționare a primăriei, efectuarea lucrărilor de secretariat, aducerea la cunoștința publică a deciziilor consiliului local și a dispozițiilor normative ale primarului. Eliberează extrase sau copii de pe orice act din arhiva consiliului local, în afara celor care conțin informații secrete, stabilite potrivit legii. Asigură evidența populației de pe teritoriul u.a.t. Completează cartea de imobil și cartea de gospodărie cu populația existentă.	1
Specialist în problemele perceperii fiscale	Implementează politici fiscale de nivel local. Asigură încasarea impozitelor funciare, imobile și taxelor locale. Calculează impozitele și taxele locale în termenii stabiliți de legislația în vigoare pentru fiecare contribuabil.	1
Specialist pentru reglementarea regimului funciar.	Acordă asistență metodologică și practică persoanelor fizice și juridice în problemele reglementării regimului funciar. Monitorizează evidența proprietății publice și private din teritoriu în domeniul funciar.	1
Contabil șef	Efectuează planificarea, gestionarea și controlul resurselor financiare publice. Efectuează calcularea salariului. Efectuează și prezintă dări de seamă la centrul de statistică, inspectoratul fiscal, fondul social și Direcția raională de finanțe	1
Contabil	Colectează contribuția locală la proiectele investiționale și mijloacele speciale. Întocmește registrul de evidență a documentelor ce se păstrează în arhivă și duce răspundere de păstrarea și eliberarea extraselor, certificatelor și documentelor de arhivă pentru stabilirea pensiilor Întocmește actele de lichidare a bunurilor, proprietate publică a Consiliului local. Efectuează dactilografierea tuturor documentelor și corespondenței în primărie.	1

Secretar dactilograf	Asigură operarea PC prin sortarea și compilarea electronică de date numerice și de text, recuperând, actualizând și îmbinând documente, după cerință; Aranjează și stochează documente completate. Utilizează aparatura de birotică, diferite tipuri de mașini pentru dactilografiere; Lucrează cu material tehnic, pregătind rapoarte statistice, planificând și tehnoredactând tabele statistice, combinând și rearanjând material din diferite surse; Asigură administrarea corespondenței; Dactilografierea documentelor prin transcrierea corespondenței, a proceselor verbale și rapoartelor, la calculator	1
Șofer	Asigură transportul funcționarilor la necesitate	1

3.6.2 Transparență decizională

Una din funcțiile principale ale APL este crearea mediului operațional pentru actorii locali, inclusiv pentru sectorul privat și societatea civilă. Administrația locală din comuna Sărata Veche practică anual efectuarea de sondaje, privind colectarea informației referitoare la necesitățile de dezvoltare economică a comunei. În baza rezultatelor sondajelor, sunt identificate idei de proiecte, care sunt dezvoltate și aplicate la diverse fonduri naționale și donatori externi.

3.6.3 Bugetul Local

Veniturile bugetului local. În perioada 2017-2020, în bugetul local s-au încasat venituri totale în valoare de: 6,48 mln lei în 2017, 8,74 mln lei în 2018 și 6,29 mln în 2019. Dacă e să excludem transferurile pentru investiții capitale, tendința este una de creștere nesemnificativă dar constantă. Cea mai mare parte a veniturilor o constituie transferurile care înregistrează valori cuprinse între 75% și 90%, ceea ce determină o dependență foarte mare față de bugetul de stat. Veniturile proprii constituie în medie 20% din totalul veniturilor locale.

Tabel 27. Veniturile bugetului local, mii lei

Categoria veniturilor	2017	2018	2019	2020 plan
Venituri proprii, mii lei	1348,6	1505,4	1510,7	1 901,4
Transferuri, mii lei	5133,3	7235,5	4 780,9	7 087,5
Total	6481,9	8740,9	6291,6	8988,9

În anul precedent, 2019, venitul total a constituit 6 291 589 MDL, dintre care venituri proprii în mărime de 927780 MDL sau 14,17 %, taxe locale- 225451 sau 3,58%, Mijloace special- 357412MDL sau 5,68% și Transferuri în valoare de 4780946 MDL sau 75,9%.

Cheltuielile bugetului local. În perioada 2017-2020, cheltuielile totale ale bugetului local înregistrează aceeași evoluție ca și veniturile totale. Cele mai mari categorii de cheltuieli înregistrate în această perioadă sunt:

- 1) **Cheltuieli legate de învățământul preșcolar, o categorie majoră** pentru care s-au cheltuit în: 2017 -46,8% din bugetul local; 2018 – 36,6% din bugetul total; și 2019 – 63,7% din bugetul local;
- 2) **Cheltuielile cu aparatul administrativ (primăria)** pentru care în mediu s-au cheltuit în medie 17% din bugetul local, în perioada de referință.

Tabel 28.Structura cheltuielilor, executate în perioada 2017-2019 (mii lei)

Categoria cheltuielilor	2017	2018	2019	2020 plan
<i>Cheltuieli total</i>	7 284,0	8 545,4	6 650,1	9 115,6
<i>Aparatul administrativ</i>	1 269,4	1 324,1	1 491,3	1 675,2
<i>Grădinița</i>	3 408,7	3 129,7	4 236,0	5 137,0
<i>Biblioteca</i>	70,7	111,7	76,7	127,5
<i>Cultura, arta, sport</i>	549,7	426,1	450,8	601,3
<i>Amenajarea teritoriului</i>	27,6	32,2	92,1	229,2
<i>Alte cheltuieli (iluminarea strazilor)</i>	28,0	168,9	189,1	154,0
<i>(Aprovizionarea cu apa)</i>	1 344,1	2 753,6	114,1	582,4
<i>Gospodaria drumurilor (fondul Rutier)</i>	585,8	599,1	0.00	609,0

3.6.4 Societatea civilă

Pe teritoriul comunei Sîngerei Noi sunt înregistrate și își desfășoară activitatea 2 organizații non-guvernamentale.

Aceste organizații activează pe bază de voluntariat și au membri permanenți în număr a câte 5 fiecare, sporadic accesează fonduri mici pentru soluționarea unor probleme locale și în anul 2020 sunt beneficiarii desemnărilor procentuale.

Tabel 29. Domeniile de activitate a ONG-lor locale

ONG / grupuri locale organizate (anul creării)	Numărul de membri	Descriere (activitățile principale)	Persoane de contact
AO Socio-Ecologică „Promovare și Dezvoltare Comunitară”	5	Domenii de activitate: Dezvoltare comunitară, protecția mediului, democrație și drepturile omului	Boaghe Svetlana
Asociația Obștească Asociația Comunitară Locală "Sîngerenii Noi"	5	Domenii de activitate: dezvoltare comunitară; democrație și drepturile omului; cultură și artă;	Chitoroagă Cristina

3.6.5 Analiza SWOT

Analiza SWOT reprezintă instrumentul principal, aplicat în evaluarea calitativă a situației din diferite domenii ale vieții Sîngerei Noi.

O analiză complexă la nivel intern scoate în evidență punctele tari și punctele slabe ale comunității, iar cea la nivel extern se concentrează pe oportunitățile și riscurile cele mai importante.

Analiza SWOT a fost realizată în procesul de planificare strategică.

Tabelul 30. Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aproximativ 70% din populația comunei este ocupată în agricultură (piețe de desfacere, locuri de muncă etc.) ▪ Forța de munca calificată, ▪ Un număr mare de IMM – cu profil divers care e în continuă creștere ▪ Dezvoltarea ramurilor - creșterea florilor și legumelor în sere ▪ Agenții economici sunt deschiși spre modernizarea afacerilor și aplicarea noilor tehnologii ▪ În activități economice sunt implicați mai mult tinerii de vîrsta 20-40 ani. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lipsa locurilor de agrement pentru tineri ▪ Insuficiența locurilor de agrement și de practicare a sportului ▪ Rețeaua de iluminat stradal nu acoperă întreaga comună ▪ Insuficiența de activități culturale în satul Mărinești ▪ Implicarea insuficientă a cetățenilor în viața localității ▪ Lipsa condițiilor pentru circulația pietonilor ▪ Emigrarea tinerilor ▪ Insuficiența locurilor în grădinița din Mărinești ▪ Insuficiența specialiștilor în scrierea proiectelor ▪ Bugetul local redus

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Acces la studii gimnaziale în ambele localități ▪ - Acces la grădinițe în ambele localități, ▪ Implicarea angajaților instituțiilor în diferite proiecte ▪ Profesori cu grad înalt de calificare ▪ O viață culturală bogată ▪ Comunitate polietnică și multilingvă ▪ Toleranța interconfesională ▪ Cultură înaltă ecologică, incluziv activismului civic al populației ▪ Soluri favorabile pentru practicarea agriculturii ▪ Existența specialiștilor calificați în domeniul medical și social ▪ Drumuri principale asfaltate ▪ Acces la traseul național ▪ Apropierea geografică de hotarul de stat ▪ Existența resurselor naturale: lacuri, vii, livezi ▪ Potențial agricol bun – 1738 ha de teren agricol ▪ Existența unei relații sănătoase de comunicare cu APL a cetățenilor ▪ Existența organizațiilor neguvernamentale active ▪ Desfășurarea în parteneriat a activităților culturale locale și regionale ▪ Existența unei rețele de râuri și lacuri naturale (atracție turistică) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lipsa unui specialist pe tineret și sport ▪ Lipsa infrastructurii postrecoltare (unități de prelucrare și ambalare, depozite frigorifice) ▪ Lipsa sistemului de irigare ▪ Infrastructura publică nu este suficient dezvoltată (lipsa sistemului de canalizare, drumuri ce necesită reabilitare, lipsa apeductului centralizat) ▪ Dificultatea de intrare pe piețele de desfacere externe ▪ Suport informațional scăzut pentru agenții economici ▪ Nu există în apropiere instruirii pentru recalificarea profesională ▪ Grad redus de folosire a instrumentelor financiar-bancare moderne (carte de credit, virament prin internet) ▪
<p>OPORTUNITĂȚI</p>	<p>RISCURI</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Îmbunătățirea infrastructurii publice ▪ Informarea și implicarea cetățenilor în luarea deciziilor la nivel de localitate. ▪ Atragerea sau implicarea agenților economici în dezvoltarea proiectelor locale ▪ Dezvoltarea afacerilor turistice ▪ Construcția apeductului centralizat ▪ Creșterea calității învățământului prin intermediul schimbului de experiențe, parteneriatelor și proiectelor cu finanțare internă și externă ▪ Existența spațiilor accesibile pentru investiții 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Criza economică în țară ▪ Migrația populației ▪ Îmbătrânirea populației ▪ Poluarea mediului ambiant ▪ Schimbări în domeniul legislativ la nivel național ▪ Calamitățile naturale (secetă, ploi puternice, grindină, alunecări de teren) ▪ Creșterea numărului de îmbolnăviri datorate factorilor de mediu, a alimentației proaste etc ▪ Epidemii și pandemii care pot afecta dezvoltarea localității

- Crearea mai multor zone de agrement
- Îmbunătățirea serviciilor medicale și sociale de calitate
- Existența posibilități de atragere a fondurilor străine și naționale
- Valorificarea potențialului tineretului talentat
- Implicarea băștinașilor migranți în viața comunității
- Sporirea colaborării dintre APL și cetățeni
- Valorificarea programelor de stat cu finanțare pentru agenții economici
- Aplicarea pentru programe și granturi de sprijinire și dezvoltare a culturii și tradițiilor
- Dezvoltarea parteneriatelor public-privat pentru înființarea serviciilor publice
-
-

4 Strategia de dezvoltare socio-economică

4.6 Viziunea comunității

Viziunea cetățenilor din comuna Sîngerei Noi este în spiritul dezvoltării comunei din punct de vedere economic și social, prin mai buna valorificare a resurselor locale, atragerea investițiilor și investitorilor, revigorarea tradițiilor, crearea/reabilitarea infrastructurilor de tip urban și punerea în valoare a poziționării geografice, în deplin respect față de mediul înconjurător.

Atît Strategia de dezvoltare social-economică, cît și mecanismele instituționale implicate în procesul de implementare trebuie să țină cont atît de interesele comunității cît și a fiecărui cetățean în parte.

Misiunea APL pentru realizarea viziunii este dezvoltarea localității la un nivel atractiv în toate domeniile, crearea condițiilor pentru dezvoltarea mediului de afaceri și atragerea investițiilor, prestarea serviciilor de calitate pentru toți cetățenii indiferent de vîrstă, poziție socială, etnie, creșterea transparenței decizionale și implicarea cetățenilor în procesul decizional.

Pentru realizarea viziunii și misiunii se vor realiza următoarele valori:

- Profesionalism
- Excelență
- Onestitate
- Transparență
- Responsabilitate
- Corectitudine
- Perseverență
- Implicare
- Idei de inovare
- Cooperare
- Concurență
- Stimulare
- Egalitate

4.7 Cadrul și direcțiile strategice

Principiile de dezvoltare strategică

Principalele principii ale strategiei de dezvoltare durabilă sunt:

- ✓ **Durabilitate** - condiții mai bune de trai pentru toți locuitorii comunei, dar în special pentru persoanele defavorizate, precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor;
- ✓ **Competitivitate** - permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;
- ✓ **Sprîjin financiar** - să poată facilita accesul la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare;

- ✓ **Buna administrare** - reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

Obiective generale

Principalele obiective ale Strategiei de dezvoltare locală a comunei Sîngerei Noi sunt:

- Asigurarea accesului neîngrădit la infrastructură (apă, distribuție gaze și canalizare) a tuturor locuitorilor și al consumatorilor economici din comună;
- Reabilitarea și modernizarea în conformitate cu necesitățile și standardele europene a școlilor;
- Optimizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport, telecomunicații și energie;
- Protejarea mediului prin conformarea progresivă cu standardele de mediu din Uniunea Europeană pe care Republica Moldova va trebui să le atingă în totalitate;
- Garantarea condițiilor pentru crearea unor activități rentabile în zootehnie și agricultură;
- Combaterea excluderii și dezechilibrelor sociale prin crearea de noi oportunități investiționale.

Consolidarea capacității instituționale a primăriei

Condițiile care stau la baza unei dezvoltări social-economice rapide sunt susținerea și participarea activă, respectarea legilor și onoarea obligațiilor primăriei, precum și implicarea cetățenilor la luarea deciziilor în ceea ce privește rezolvarea propriilor probleme.

Primăria, fiind o interfață între cetățeni și instituțiile statului, trebuie să elaboreze și să dezvolte un sistem de administrare bazat pe promovarea autonomiei locale reale și consolidarea cadrului instituțional.

Activitatea publică va fi orientată spre:

- ❖ Sprijinirea dezvoltării comunității în scopul rezolvării problemelor comunei;
- ❖ Susținerea dezvoltării infrastructurii prioritare pentru comunitate (aprovizionarea cu apă, gaze naturale, energie electrică);
- ❖ Sporirea responsabilității persoanelor cu funcții de răspundere pentru depășirea limitelor stabilite de cheltuieli și utilizarea neeconomică a alocațiilor bugetare;
- ❖ Controlarea strictă a bugetului local și distribuirea lui în mod eficient;
- ❖ Ajustarea în continuare a cheltuielilor bugetare la posibilitățile reale de acumulare a veniturilor la buget.

Eficientizarea gestionării mijloacelor publice, prin:

- Organizarea de licitații pentru achiziționarea de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile instituțiilor bugetare din banii publici;

Consolidarea finanțelor publice:

- ✚ Asigurarea cu surse financiare a măsurilor pentru satisfacerea necesităților social-economice și culturale ale populației;
- ✚ Întreprinderea măsurilor concrete pentru acumularea veniturilor proprii și menținerea echilibrului bugetar;

- ✚ Susținerea dezvoltării antreprenoriatului ca motor de creștere a economiei de piață.

Stabilirea și promovarea parteneriatului:

- Sprijinirea organizațiilor nonguvernamentale;
- Participarea la proiecte investiționale comune cu sectorul economic în domeniile social, cultural și de mediu.

Consolidarea managementului administrației publice locale constă în:

a) Dezvoltarea managementului resurselor umane

- Preocuparea primăriei comunei Sîngerei Noi pentru pregătirea continuă a funcționarilor publici pe domeniile prioritare dezvoltării comunei.

b) Dezvoltarea nivelului de pregătire profesională

- Stabilirea necesităților și oportunităților de instruire;
- Corelarea necesităților cu potențialul uman existent;

c) Folosirea eficientă a resurselor umane

- Personalul trebuie să lucreze în domenii de activitate bine definite.

d) Creșterea responsabilității și a independenței profesionale

- Responsabilitatea funcționarilor publici în conformitate cu prevederile legale;
- Conștientizarea importanței activității fiecărui angajat;

e) Schimbarea de fond a raportului dintre administrație și cetățean

- ✓ Serviciul public trebuie să fie orientat în folosul cetățeanului;
- ✓ Eliminarea blocajelor birocratice cu care sunt confrunțați cetățenii și agenții economici;
- ✓ Întărirea și extinderea cadrului de participare a societății civile la procesul decizional;
- ✓ Crearea unei strategii de comunicare cu cetățenii;
- ✓ Implementarea unui sistem de management al calității.

f) Realizarea unui sistem de monitorizare a calității serviciilor publice

- Administrarea eficientă a banilor publici;
- Dezvoltarea comunei prin atragerea de proiecte și programe cu finanțare nerambursabilă;
- Cheltuirea eficientă a veniturilor.

g) Dezvoltarea managementului informațiilor

- ❖ Corelarea și integrarea bazelor de date din instituție;
- ❖ Analizarea nevoilor în domeniu software.

1. Strategia social-economică a comunei Sîngerei Noi pentru anii 2021-2025

1.1. Viziunea comunității

Sîngerei Noi în 2025: O comună modernă cu servicii publice performante și accesibile, cu o economie cu o valoare adăugată înaltă, care asigură locuri de muncă bine plătite, cu condiții de agrement pentru toate vârstele și confesiunile, cu o implicare activă a cetățenilor în viața comunității, atractivă pentru turiști, cu o cultură bogată și tradiții păstrate.

1.2. Cadrul și direcțiile strategice

Direcția strategică 1. Amenajarea comunei, protecția mediului și dezvoltarea patrimoniului cultural

Obiectiv specific 1.1. Asigurarea unei infrastructuri rutiere de calitate

Obiectiv specific 1.2. Construirea rețelelor de apă și canalizare

Obiectiv specific 1.3. Amenajarea parcurilor și zonelor de odihnă, înverzirea localității în zonele cu risc de alunecări de teren și/sau inundații

Obiectiv specific 1.4. Renovarea și dezvoltarea localităților Sîngerei Noi și Mărinești

Obiectiv specific 1.5. Dezvoltarea/conservare a patrimoniului cultural

Direcția strategică 2. Dezvoltarea și diversificarea economiei locale

Obiectiv specific 2.1. Creșterea numărului de IMM în sectorul nonagricol

Obiectiv specific 2.2. Păstrarea, dezvoltarea și diversificarea activităților de artizanat și meșteșuguri tradiționale

Obiectiv specific 2.3. Sporirea spiritului antreprenorial

Obiectiv specific 2.4. Atragerea investițiilor și diversificarea economiei

Obiectiv specific 2.5. Valorificarea potențialului turistic

Direcția strategică 3. Asigurarea serviciilor publice calitative

Obiectiv specific 3.1. Îmbunătățirea condițiilor în cadrul IET

Obiectiv specific 3.2. Îmbunătățirea condițiilor în cadrul Gimnaziilor comunei

Obiectiv specific 3.3. Îmbunătățirea condițiilor căminului cultural (Bibliotecă , casa de cultură)

Obiectiv specific 3.4. Promovarea unui mod sănătos de viață și practicarea sportului

Obiectiv specific 3.5 Crearea serviciilor de asistență socială specifică

Direcția strategică 4 Eficientizarea activității APL și creșterea spiritului civic al populației

Obiectiv specific 4.1. Asigurarea transparenței APL

Obiectiv specific 4.2. Îmbunătățirea condițiilor de activitate a APL

Obiectiv specific 4.3. Sporirea spiritului civic al populației

1.3. Planul de dezvoltare social-economică a comunei pentru anii 2021-2025

Direcția strategică 1. Amenajarea comunei, protecția mediului și dezvoltarea patrimoniului cultural

Obiectiv specific 1.1. Asigurarea unei infrastructuri rutiere de calitate

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Finisarea asfaltării Drumului Central din Mărinești (3km)	2021	• APL	• 3km de drum asfaltat	6 mln	Fondul Rutier; Buget Central; Granturi Externe; Buget Local.
2. Asfaltarea drumurilor din comună (8km)	2021-2025	• APL	• 2km anual	6 mln	Fondul Rutier; Buget Central; Granturi Externe; Buget Local
3. Construcția canalelor de scurgere a apelor de ploaie (14 km)	2021-2025	• APL	• 3,5 km anual	2 mln	Agenții economici; Populația; Buget Central; Buget Local;
4. Construcția trotuarelor pe drumurile intens	2021-2025	• APL	• 1 km anual	2, 4 mln	Agenții economic; Populația;

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
circulate (4 km)					Grant Bugetul de Stat Buget Local.
5. Extinderea Rețelei de iluminat stradal	2021	• APL	• 30 km	3 mln	Buget de Stat; Agenții Economici Bugetul Local Populația;
6. Pavarea a 10 km de drumuri agricole	2021-2025	• APL	• 1 km anual	2mln	APL Agenții Economici Fonduri externe
7. Construcția podurilor	2021-2025	• APL	• 1 pod anual		APL Agenții Economici Fonduri externe
8. Reabilitarea /modernizarea podurilor existente	2021-2025	• APL	• 2 poduri anual		APL Agenții Economici Fonduri externe

Obiectiv specific 1.2. Construirea rețelelor de Apă și Canalizare

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Extinderea apeductului	2021-2024	• APL	• Apeduct 100% asigurat	10 mln	Fondul ecologic; Fonduri externe; Bugetul de Stat; Bugetul Local
2. Construcția	2021-2025	• APL	• Sistem construit	23 mln	Fondul ecologic;

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
sistemului de canalizare și branșei de conectare la sistemul de epurare din orașul Sîngerei					Fonduri externe; Bugetul de Stat; Bugetul Local
3. Crearea unui serviciu intercomunitar de management a deșeurilor solide	2021-2023	<ul style="list-style-type: none"> • APL 	<ul style="list-style-type: none"> • Serviciul de salubritate functionabil 	4 mln	Programul Mă Implic APL Grant

Obiectiv specific 1.3. Amenajarea parcurilor și zonelor de odihnă, muzeelor, monumentelor, înverzirea localității în zonele cu risc de alunecări de teren și/sau inundații

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Amenajarea parcului din zona râului Soloneț	2021-2023	<ul style="list-style-type: none"> • APL 	<ul style="list-style-type: none"> • 	500 mii	APL; Agenții Economici Buget de Stat Granturi
2. Amenajarea parcurii din satul Sîngerei Noi	2021-2023	<ul style="list-style-type: none"> • APL 	<ul style="list-style-type: none"> • 	700 mii	APL; Agenții Economici Buget de Stat Granturi
3. Înverzirea a 5 ha de teren cu risc de alunecări și eroziune	2021-2025	<ul style="list-style-type: none"> • APL • MOLDSILVA 	<ul style="list-style-type: none"> • 1 ha anual 	400 mii	MOLDSILVA Granturi
4. Parc Mărinești	2023-2025	<ul style="list-style-type: none"> • APL 	<ul style="list-style-type: none"> • 	700 mii	APL Agenții Economici Fonduri externe
5. Parcul Săngerei Noi (Victor Bardieru)	2023-2025	<ul style="list-style-type: none"> • APL 	<ul style="list-style-type: none"> • 	300 mii	APL Agenții Economici Fonduri externe
6. Reconstrucția	2021-2025	<ul style="list-style-type: none"> • APL 	<ul style="list-style-type: none"> • 	3 mln	APL

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
Iacurilor de acumulare din intravilan ca zone de agrement					Agenții Economici Fonduri externe
7. Amenajarea monumentului eroilor căzuți în al II –lea război mondial	2022-2024	• APL	•	100 mii	APL Agenții Economici Fonduri externe
8. Amenajarea muzeului local	2021-2022	• APL	•	100 mii	APL Agenții Economici Fonduri externe

Obiectiv specific 1.4. Renovarea și dezvoltarea localităților Sîngerei Noi și Mărinești

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Amenajarea unei piețe în s. Sîngerei Noi	2023-2024	• APL	• 1 piață	300 mii	APL; Agenții Economici Buget de Stat Granturi
2. Achiziționarea de vehicule și echipament de dezăpezire, întreținere a spațiilor verzi	2022-2025	• APL	• 1 unitate anual	1,5 mln	APL Agenții Economici Fonduri externe

Obiectiv specific 1.5. Dezvoltarea/conservare a patrimoniului cultural

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Crearea ariei naturale protejate cu un centru pentru vizitatori	2021-2023	• APL	•	300 mii	APL; Agenții Economici Buget de Stat Granturi
2. Crearea centrului de tradiții culturale proprii	2021-2025	• APL	•	200 mii	APL Granturi

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
(muzică, dans, profesii tradiționale locale)					

Direcția strategică 2. Dezvoltarea și diversificarea economiei locale

Obiectiv specific 2.1. Creșterea numărului de IMM în sectorul nonagricol

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Înființarea unui atelier de reparație a tehnicii și echipamentelor casnice	2021-2023	Agenții Economici	•	500 mii	APL; Agenții Economici Granturi
2. Înființarea unui atelier de cizmărie	2021-2025	Agenții Economici	•	20 mii	Agenții Economici Granturi
3. Înființarea secției de prelucrare / procesare / ambalare a cărnii	2021-2025	Agenții Economici	•		
4. Înființarea secției de prelucrare / procesare / ambalare a fructelor	2021-2025	Agenții Economici	•	300 mii	Agenții Economici Granturi
5. Înființarea secției de prelucrare / procesare / ambalare a mierii de albini	2021-2025	Agenții Economici	•	300 mii	Agenții Economici Granturi
6. Înființarea secției de prelucrare / procesare / ambalare a băuturilor alcoolice locale	2021-2025	Agenții Economici	•	400 mii	Agenții Economici Granturi
7. Înființarea serviciului de veterinarie	2021-2025	Agenții Economici	•	70 mii	Agenții Economici Granturi

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
8. Înființarea unui punct de comercializare a produselor alimentare și nealimentare proprii	2021-2025	Agenții Economici	•	300 mii	Agenții Economici Granturi

Obiectiv specific 2.2. Păstrarea, dezvoltarea și diversificarea activităților de artizanat și meșteșuguri tradiționale

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Înființarea atelierului de prelucrare a lemnului	2021-2023	Agenții Economici	•	300 mii	Agenții Economici Granturi
2. Înființarea atelierului de confecționare a articolelor din ipsos	2021-2025	Agenții Economici	•	200 mii	Agenții Economici Granturi
3. Înființarea atelierului de croitorie	2021-2025	Agenții Economici	•	100 mii	Agenții Economici Granturi
4. Înființarea atelierului de prelucrare și confecționare a articolelor din metal	2021-2025	Agenții Economici	•	100 mii	Agenții Economici Granturi

Obiectiv specific 2.3 Sporirea spiritului antreprenorial

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Instruire pentru fermieri privind oportunități de finanțare	anual	• APL	• 1 sesiune anual	3 mii	Buget Local AIPA
2. Organizarea instruirilor pentru tineri pentru deschiderea afacerilor	anual	• APL	• 1 sesiune anual	10 mii	APL; UNDP; ODIMM

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
3. Plan de dezvoltare a sectorului antreprenorial	2021	•	•	10 mii	APL, consiliul local, experți
4. Elaborarea unui set de înlesniri fiscale pentru antreprenorii	2021 (dezvoltat anual)	• APL	• anual	5 mii	APL

Obiectiv specific 2.4 Atragerea investițiilor și diversificarea economiei

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Elaborarea unui studiu privind atracțiile investiționale ale comunei	2021	• APL	• Ghid	5 mii	Buget Local; Proiecte
2. Elaborarea unui studiu privind prestarea serviciilor cu plată (taxi, reparație)	2021	• APL	•	15 mii	APL

Obiectiv specific 2.5 Valorificarea potențialului turistic

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Elaborarea unui ghid privind atracțiile turistice	2021-2022	• APL	• Ghid creat	8 mii	APL Buget Local Grant
2. Crearea unui Partenerial Public-Privat privind Amenajarea unui camping	2022	• APL	• Camping amenajat	200 mii lei	APL Agenți economici
3. Amenajarea unui traseu turistic inter-comunitar	2022	• APL	•	50 mii	APL Proiecte
4. Promovarea evenimentelor tradiționale locale	permanent	• APL	•	5 mii	APL

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
pentru turiști prin internet					
5. Amenajarea unei case tradiționale în Mărinești	2022-2025	• APL	•	500 mii	APL Granturi Proiecte Agenții Economici
6. Amenajarea și dotarea locurilor pentru activități la aer liber de pescuit sportiv		• APL	•	30 mii	APL; Agenții Economici Granturi
7. Amenajarea și dotarea locurilor pentru activități la aer liber de vânătoare		• APL	•	50 mii	APL; Agenții Economici Granturi
8. Amenajarea și dotarea locurilor pentru activități la aer liber de sport nautic		• APL	•	150 mii	APL; Agenții Economici Granturi
9. Izvorul la Mocera	2022-2024	• APL	•	50 Mii	APL Agenții Economici Fonduri externe
10. Iazul la Brânză-loc turistic	2023-2025	•	•	3 mil	APL Granturi Proiecte Agenții Economic

Dirrecția strategică 3.   Asigurarea serviciilor publice calitative

Obiectiv specific 3.1   Îmbunătățirea condițiilor în cadrul IET

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Reparația	2021	• Administrația	•	400 mii	Bugetul de

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
acoperișului la IET Mărinești		<ul style="list-style-type: none"> IET Mărinești 			Stat; Buget Local; Proiecte
2. Construirea unei anexe pentru o grupa de copii în cadrul IET Mărinești	2021-2022	<ul style="list-style-type: none"> APL Administrația IET Mărinești 	<ul style="list-style-type: none"> 	2 mln	Granturi Proiecte
3. Asigurarea instituției IET Mărinești cu încălzire autonomă	2022-2023	<ul style="list-style-type: none"> APL Administrația IET Mărinești 	<ul style="list-style-type: none"> 	300 mii lei	Granturi Buget local
4. Amenajarea unui teren de sport în aer liber la IET Romanița și IET Mărinești	2021	<ul style="list-style-type: none"> Administrația IET Romanița și Administrația IET Mărinești 	<ul style="list-style-type: none"> 	450 mii	Granturi Buget local
5. Eficientizarea energetică a clădirilor IET Mărinești și Romanița	2023-2024	<ul style="list-style-type: none"> Administrația IET Romanița și IET Mărinești 	<ul style="list-style-type: none"> 	1 mln	Proiecte APL Agenți Economici

Obiectiv specific 3.2 Îmbunătățirea condițiilor în cadrul Gimnaziilor comunei

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Amenajarea unui bloc sanitar intern în cadrul Gimnaziului Mărinești	2022-2023	<ul style="list-style-type: none"> Administrația Gimnaziului Mărinești 	<ul style="list-style-type: none"> 	100 mii	Proiecte APL Buget de Stat

Obiectiv specific 3.3 Îmbunătățirea condițiilor căminului cultural (Bibliotecă , casa de cultură)

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Eficientizarea energetică a clădirii (termoizolare, aspectul exterior, geamuri)	2023-2024	<ul style="list-style-type: none"> APL 	<ul style="list-style-type: none"> 	3 mln	Granturi APL Agenți Economici
2. Dotarea bibliotecii cu echipament IT și		<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none"> 		

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
loturi de cărți					
3. Amenajarea unei biblioteci în cadrul casei tradiționale din Mărinești	2021-2025	<ul style="list-style-type: none"> • APL • ONG 	<ul style="list-style-type: none"> • 	1 mln	Proiecte APL Guvern Agenți economici Populația
4. Dotarea cu instrumente muzicale și inventar sportiv a Căminului cultural	2022-2025	<ul style="list-style-type: none"> • APL 	<ul style="list-style-type: none"> • 	400 mii	APL Direcția Cultură Granturi

Obiectiv specific 3.4 Promovarea unui mod sănătos de viață și practicarea sportului

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Amenajarea terenurilor de sport din Mărinești și Sîngerei Noi	2021-2022	<ul style="list-style-type: none"> • APL • 	<ul style="list-style-type: none"> • 	300 mii	APL Proiecte Federații Sportive Buget de Stat
2. Amenajarea locurilor de fitness în aer liber	2023-2024	<ul style="list-style-type: none"> • APL 	<ul style="list-style-type: none"> • 2 locuri amenajate 	300 mii	APL Populația Agenți economici Proiecte
3. Crearea unui Parteneriat Public-Privat pentru funcționarea sălii de sport din comună	2021	<ul style="list-style-type: none"> • APL 	<ul style="list-style-type: none"> • 	10 mii	Agenții economici
4. Amenajarea unui teatru de vară pentru evenimentele culturale	2023-2025	<ul style="list-style-type: none"> • APL 	<ul style="list-style-type: none"> • Teatru de vară amenajat 	300 mii	APL Populația Proiecte Agenți economici
5. Terenuri de	2021-	<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • 	1 mil	APL

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
fotbal cu acoperire artificială în ambele Localități	2025				Agenți economici Proiecte

Obiectiv specific 3.5 Crearea serviciilor de asistență socială specifică

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Crearea azilului de bătrâni	2021-2025	• APL	•	7 mil	APL Guvern Granturi Donatori

Direcția strategică 4. Eficientizarea activității APL și creșterea spiritului civic al populației

Obiectiv specific 4.1 Asigurarea transparenței APL

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Asigurarea actualizării site-ului web a APL-ului comunei	2021-2025	• APL	• anual	15 mii lei / an	APL
2. Transmisiunea LIVE a ședințelor consiliului comunal	2021	• APL	• Ședințe transmise LIVE	25 mii	APL Grant

Obiectiv specific 4.2 Îmbunătățirea condițiilor de activitate a APL

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Eficientizarea energetică a clădirii APL	2021-2023	• APL	•	1,5 mln	Granturi APL Buget de stat
2. Reparația acoperișului clădirii APL	2022-2024	• APL	•	700 mii	Granturi APL Buget de stat
3. Amenajarea terenului adiacent	2021-2023	• APL	•	300 mii	APL
		•	•		

Obiectiv specific 4.3 Sporirea spiritului civic al populației

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1. Crearea unei asociații de băștinași	2021-2023	• APL • Diaspora • ONG locale	•	2000 mii lei	Populația APL Diaspora
2. Instituirea unui buget civic local	2022-2025	• APL	•	50 mii lei anual	Buget Local; Populația
3. Organizarea concursurilor în comună (ex. Cel mai bine amenajat cartier/gospodărie)	2022-2025	• APL	•	3 mii	Buget Local
4. Organizarea și promovarea activităților de voluntariat	anual	• APL • AO locale	•	1 mii	Populația APL